MAKSUT'A GİRİŞ

فَإِنَّ الْعَرَبِيَّةَ وَسِيلَةٌ إِلَى الْعُلُومِ الشَّرْعِيَّةِ

Muhakkak ki Arapça bütün şer'i ilimleri öğrenmeye vesiledir. (Müellif rahimehullah)

Kitap ve Müellif Hakkında

1. Müellifi bilinmemektedir. Birgivî eserin İmam-ı Âzam Ebû Hanîfe'ye ait olduğunu söylüyorsa da kaynaklarda bu görüşü teyit eden bir kayda rastlanmamıştır.

2. Maksut kitabı, Arapça ilminin bir parçası olan tasrifi içeriri. Mastardan türeyen fiiller ve isimler tasrif sebebiyle çoğalır.

3. Maksut; kastedilen, istenilen şey demektir. Sülasi mücerredlerin ikinci babından ism-i mef'üldür. (Dia)

قَصَدَ - يَقْصِدُ - قَصْدًا - قَاصِدٌ - مَقْصُودٌ

Konuların Muhtevası

1. *Kitapta önce sarf ilminin önemine işaret edilmiş.*
2. *Fiilerin binası hakkında asli ve zaid esasıyla taksim. (binanın özeti mahiyetinde)*
3. *Masdar ve masdardan türeyen kipler.*
4. *Sahih fiillerin çekimi hakkında.*
5. *"Notlar" (Fevâid): Sarfi İncelikler*
6. *İlletli fiillerle hakkında: i'lâl, ibdâl ve idgam meseleleri. (İ'lal Kaideleri)*

yusufislamdagdelen@gmail.com

FİİLLERİN BİNALARI HAKKINDA

الْأَفْعَالُ عَلَى ضَرْبَيْنِ:

- **أَصْلِيٌّ**
  - **ثُلَاثِيٌّ ٦**
    1. فَعَلَ --- يَفْعُلُ
    2. فَعَلَ --- يَفْعِلُ
    3. فَعَلَ --- يَفْعَلُ
    4. فَعِلَ --- يَفْعَلُ
    5. فَعُلَ --- يَفْعُلُ
    6. فَعِلَ --- يَفْعِلُ
  - **رُباعِيٌّ ١**
    - فَعْلَلَ --- دَحْرَجَ
    - **الْمُلْحَقُ بِالرُّباعِيِّ ٦**
      1. فَوْعَلَ - حَوْقَلَ
      2. فَعْوَلَ - جَهْوَرَ
      3. فَيْعَلَ - بَيْطَرَ
      4. فَعْيَلَ - عَثْيَرَ
      5. فَعْلَى - سَلْقَى
      6. فَعْلَلَ - جَلْبَبَ
- **ذُو زِيادَةٍ**
  - **مَزِيدٌ عَلَى الثُّلَاثِيِّ ١٤**
    - **رُباعِيٌّ ٣**
      1. أَفْعَلَ
      2. فَعَّلَ
      3. فاعَلَ
    - **خُماسِيٌّ ٥**
      1. اِنْفَعَلَ
      2. اِفْتَعَلَ
      3. اِفْعَلَّ
      4. تَفَعَّلَ
      5. تَفَاعَلَ
    - **سُدَاسِيٌّ ٦**
      1. اِسْتَفْعَلَ
      2. اِفْعَوْعَلَ
      3. اِفْعَوَّلَ
      4. اِفْعالَّ
      5. اِفْعَنْلَلَ
      6. اِفْعَنْلَى
  - **مَزِيدٌ عَلَى الرُّباعِيِّ ٣**
    - **خُماسِيٌّ ١**
      1. اِفْعَنْلَلَ
    - **سُدَاسِيٌّ ٢**
      1. اِفْعَلَلَّ
      2. تَفَعْلَلَ

Not 1: Sülasi mücerredin 3.babından gelen bir fiilin aynel veya lamel fiilinde boğaz harflerinden bir harf olması şarttır.

-Boğaz harfleri 6 tanedir; ء / ه / غ / ع / خ / ح

ÖRN: ذَهَبَ - يَذْهَبُ / فَتَحَ - يَفْتَحُ

Ancak bazı fiiller, aynel ve lamel fiilinde boğaz harflerinden biri bulunmadığı halde üçüncü baba girerler. Bu fiiller şazdır. Yani kurala aykırıdır.

ÖRN: أَبَى - يَأْبَى

Not 2: Bina kitabında اِحْرَنْجَمَ ***babına vezin bakımından benzetilmesi sebebiyle mülhak sayılan*** اِفْعَنْلَلَ ***ve*** اِفْعَنْلَى ***babları maksut kitabında aslı üç harfli olup üzerine üç harf ziyade edilmesine itibar edillerek sülasi mezidlere (südasilere) katımıştır.***

yusufislamdagdelen@gmail.com

MASDAR KONUSU

الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ

مَصْدَرُ غَيْرِ الثُّلاثِيّ

Sülasi mücerred babların dışındaki bütün babların mimli mastar, ismi zaman, ismi mekan ve ismi mefulü meçhul muzarinin vezni üzere olur. Muzaraat harfi dammeli mim ile değiştirilir.

يُكْرِمُ <<<<< مُكْرَمٌ

مَصْدَرُ الثُّلاثِيّ

Sülasi mücerredlerin masdar mimi'sini bulmak için önce fiile bakarız. Şayet fiil:

Sahih - Ecvef - Muzaaf - Mehmuz ise

fiilimizin mimli mastarını elde etmek için muzarinin aynel fiiline bakarız. Şayet:

a.Muzarinin aynel fiili fetha (3 ve 4.bab) veya zamme (1 ve 5.bab) ise mimli mastarı, ismi zamanı ve ismi mekanı مَفْعَلٌ vezninde gelir.

b.Muzarinin aynel fiili kesra (2 ve 6.bab) ise mimli mastarı مَفْعَلٌ , ismi zaman ve mekanı مَفْعِلٌ vezninde gelir.

Nakıs - Lefifi Makrun ise

fiilimizin mimli mastarını elde etmek için (muzarinin aynel fiiline bakmaksızın) sülasi mücerred tüm bablarda, mimli mastar, ismi zaman ve ismi mekan مَفْعَلٌ vezninde gelir.

Misal - Lefifi Mefruk ise

fiilimizin mimli mastarını elde etmek için (muzarinin aynel fiiline bakmaksızın) sülasi mücerred tüm bablarda, mimli mastar, ismi zaman ve ismi mekan مَفْعِلٌ vezninde gelir.

الْمَصْدَرُ غَيْرُ الْمِيمِيُّ

مَصْدَرُ غَيْرِ الثُّلاثِيّ

Sülasi mücerred olmayan mimsiz mastarlar ise kıyasidir.

مَصْدَرُ الثُّلاثِيّ

Sülasi mücerredlerin mimsiz masdarları semaidir. Yani belli bir kalıpları olmayıp Araplardan işitildiği üzere öğrenilir. Ve kıyas yapılmaz. Bu sebeple fiilin mastarının hangi vezinden geldiği lügata bakılarak öğrenilir.

yusufislamdagdelen@gmail.com

SÜLASİ MÜCERRED MİMLİ MASTARLAR TABLOSU

Aksamı Seba	Muzarinin Aynel Fiili	Mastar Mimi	İsmi Zaman-Mekan	Kural Dışı Masdarlar
Sahih Fiil Ecvef Fiil Muzaaf Fiil Mehmuz Fiil	يَفْعُلُ - يَفْعَلُ	مَفْعَلٌ	مَفْعَلٌ	مَغْرِبٌ - مَسْجِدٌ - مَنْسِكٌ - مَشْرِقٌ مَجْزِرٌ - مَسْكِنٌ - مَنْبِتٌ - مَفْرِقٌ مَحْشِرٌ - مَسْقِطٌ - مَجْمِعٌ
	يَفْعِلُ		مَفْعِلٌ	الْمَرْجِعَ - الْمَصِيرَ
Nakıs Fiil Makrun Lefif	يَفْعُلُ - يَفْعَلُ - يَفْعِلُ	مَفْعَلٌ	مَفْعَلٌ	
Misal Fiil Mefruk Fiil	يَفْعُلُ - يَفْعَلُ - يَفْعِلُ	مَفْعِلٌ	مَفْعِلٌ	

yusufislamdagdelen@gmail.com

المَاضِي

MEÇHUL FİİL

Mazi Fiilin, Meçhul Yapılış Aşamaları

1. *Mazi fiilin meçhulünün son harfi malumda olduğu gibi fetha olarak kalır.*
   نَصَرَ - اَكْرَمَ - اِنْكَسَرَ - اِسْتَخْرَجَ
2. *Sondan bir önceki harfi ise kesralanır.*
   نُصِرَ - أُكْرِمَ - أُنْكُسِرَ - أُسْتُخْرِجَ
3. *Sakinler sakin üzere kalır.*
   نُصِرَ - أُكْرِمَ - أُنْكُسِرَ - أُسْتُخْرِجَ
4. *Geriye kalanlar ise dammelenir.*
   نُصِرَ - أُكْرِمَ - أُنْكُسِرَ - أُسْتُخْرِجَ

MALUM FİİL

Fiili Mazinin Son Harfi

1. *Gaib ve gaibe'lerin müfred ve tesniyeleri fetha üzere mebnidir.*
   نَصَرَ نَصَرَا نَصَرَتْ نَصَرَتَا
2. *Cemi müzekker gaibte damme üzere mebnidir.*
   نَصَرُوا
3. *Geri kalanlar ise sakindir.*
   نَصَرْنَ - نَصَرْتَ - نَصَرْتُمَا - نَصَرْتُمْ - نَصَرْتِ
   نَصَرْتُمَا - نَصَرْتُنَّ - نَصَرْتُ - نَصَرْنَا

Fiili Mazinin İlk Harfi

Fiili mazinin ilk harfi bütün bablarda fetha üzere mebnidir. Ancak hümasi ve südasilerler hariçtir. Zira onların başındaki hemzeyi vasıldır.

اِنْكَسَرَ / اِسْتَخْرَجَ

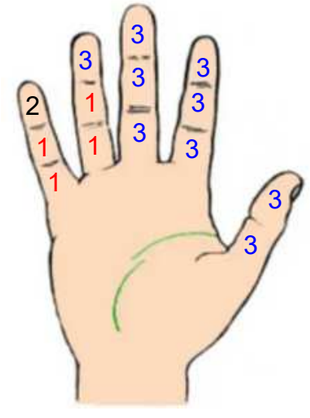

yusufislamdagdelen@gmail.com

هَمْزَةُ الْوَصْلِ

Başlangıçta sabit olup, geçiş halinde düşen hemzeye "vasıl hemzesi" denir. Yani kelime başında bulunan ve yanlız yazıldığı zaman okunan, başka kelimeden sonra geldiğinde yazılsa da okunmayan hemzeye vasıl hemzesi denir. Hemze-i vasıl kelimenin kök harfi olmayıp zâiddir. Kendisinden sonra gelen harf ise sâkin olur.

وَابْنُهُ – وامْرأَتُهُ – فَارْجِعْ – وَادْخُلْ

Vasıl Hemzeleri:

1. Şu kelimelerin başındaki hemzeler:

   اِبْنٌ - اِبْنِمٌ - اِبْنَةٌ - اِمْرَءٌ - اِمْرَأَةٌ - اِثْنَيْنِ
   اِثْنَتَيْنِ - اِسْمٌ - اِسْتٌ - اَيْمُنٌ

2. Başında hemze bulunan hümasi ve südasi babların; mazi, mastar ve emri hazırlarının hemzesi.

   اِنْقَطَعَ - اِنْقَطِعْ - اِنْقِطَاعًا
   اِسْتَخْرَجَ - اِسْتَخْرِجْ - اِسْتِخْرَاجًا

3. Sülasi mücerred fiillerin emri hazırlarının hemzesi.

   اُكْتُبْ - اِفْتَحْ - اِجْلِسْ

4. Lamı tarifin başındaki hemze.

   اَلْمُعَلِّمُ - اَلْمَدْرَسَةُ - اَلرَّجُلُ - اَلْبَابُ - اَلْقَاتِلُ

Vasıl Hemzesinin Hareke Durumu

1. Lamı Tarife bitişen hemze ve اَيْمُنٌ kelimesinin hemzesi fethadır.

   اَلرَّجُلُ - اَيْمُنٌ

2. 1. ve 5. (aynel fiili dammeli gelen) bablardan gelen emri hazırların evvelindeki hemze aynel fiiline tabi olarak dammedir.

   اُكْتُبْ - اُنْصُرْ

3. Hümasi ve südasi babların meçhul mazilerinin evvelindeki hemzeler dammedir.

   اُسْتُخْرِجَ - اُنْكُسِرَ

4. Bunların dışındaki vasıl hemzeleri başlangıçta kesradır.

   اِبْنٌ - اِبْنِمٌ - اِبْنَةٌ - اِمْرَءٌ - اِمْرَأَةٌ

Not: Gerek başlangıçta gerekse kendisinden önceki bir harf veya kelime ile birlikte okunduğunda düşmeyen hemzeye "kat'i hemzesi" denir.

yusufislamdagdelen@gmail.com

الْمُضَارِعُ

Bir işin şimdiki veya gelecek zamanda yapılacağını bildiren fiillere "muzari fiil" denir. Fiili mazinin üzerine ziyade olmak şartıyla başında اَنَيْنَ harflerinden biri bulunan fiildir. اَنَيْنَ kelimesini meydana getiren bu dört harfe muzaraat harfleri denir.

Malum Fiili Muzarinin Harekesi

1. Muzaraat harfi; rubai bablar hariç bütün bablarda fethadır.
   يَجْتَمِعُ - يَكْتُبُ - يَسْتَخْرِجُ - يَنْكَسِرُ
2. Sondan bir önceki harf, rubai, humasi ve südasilerde kesradır.
   يُكْرِمُ - يَنْكَسِرُ - يَسْتَخْرِجُ

   Fakat bu durum تَفَعُّل babı, تَفَاعُل babı, تَفَعْلُل babı için geçerli değildir zira bu bablarda lamul fiilinden önceki harf fethalıdır.
   يَتَكَلَّمُ - يَتَبَاعَدُ - يَتَدَحْرَجُ
3. Son harf ise başına nasb ve cezm eden bir edat gelmedikçe zammedir.
   يَجْتَمِعُ - يَكْتُبُ - يَسْتَخْرِجُ - يَنْكَسِرُ

Meçhul Fiili Muzarinin Harekesi

1. Muzaraat harfi zammelidir.
   يُكْرَمُ - يُتَكَلَّمُ - يُسْتَخْرَجُ - يُنْكَسَرُ
2. Sakin olanlar sakin olarak kalır.
   يُكْرَمُ - يُتَكَلَّمُ - يُسْتَخْرَجُ - يُنْكَسَرُ
3. Son harf dışında kalanlar fethadır.
   يُكْرَمُ - يُتَكَلَّمُ - يُسْتَخْرَجُ - يُنْكَسَرُ
4. Son harf ise malumdaki gibi nasb ve cezmeden bir edat bulunmadıkça zammedir.
   يُكْرَمُ - يُتَكَلَّمُ - يُسْتَخْرَجُ - يُنْكَسَرُ

NOT: Rubai fiillerin malum ve meçhulünde muzaraat harfi dammedir. İkisini ayırt etmek için sondan bir önceki harfe bakılır. Sondan bir önceki harf kesra ise malum, fetha ise meçhuldür.

(Malum) يُكْرِمُ - (Meçhul) يُكْرَمُ

yusufislamdagdelen@gmail.com

الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ

Bir işin yapılması veya yapılmamasını istemek (emretmek) için kullanılan fiillerdir. Emir ve nehiy fiili muzari vezni üzere olurlar. Yani muzariden elde edilirler. Yanlız (başında cezmeden bir emir لْ veya nehiy لَا sı bulunduğundan) sonu cezmedilmiştir.

Emri Hazırın Yapılışı

1. Fiili muzariden, muzaraat harfi dediğimiz birinci harf atılır.

{ تَنْصُرُ <<<< نْصُرُ
يَقِفُ <<<< قِفُ }

Atılan harften sonraki harf harekeli ise: olduğu gibi bırakılır.

{ تَقِفُ <<<< قِف }

2. Atılan harften sonraki har şayet sakin ise; sakinle kelimeye başlanamayacağından atılan harfin yerine, bir vasıl hemzesi getirilir. Bu hemzeye aynel fiilinin durumuna göre hareke verilir. Eğer aynel fiili ötre ise ötre; üstün veya esre ise; esre ile harekelendirilir.

{ تَنْصُرُ <<<اُنْصُر }

3. Son harfin harekesi atılarak sakin bırakılır.

{ اُنْصُرْ - قِفْ }

Emir ve Nehiylerde Cezm Alameti

1. Müfretlerde sahih olan lamel fiilinin sakin olması, illetli olan lamel fiilinin düşmesi.

{ يَنْصُرُ <<<< اُنْصُرْ
يَغْزُو <<<< اُغْزُ }

2. Tesniye, cemi müzekker ve müfret müennes muhataba ى unun düşmesi.

{ تَنْصُرَانِ <<<< اُنْصُرَا
تَغْزُوُونَ <<<< اُغْزُوُوا }

3. Cemi müennes nunu ise sabit olduğundan, cezm halinde de nasb halinde de düşmez.

{ تَنْصُرْنَ <<<< اُنْصُرْنَ
تَغْزُونَ <<<< اُغْزُونَ }

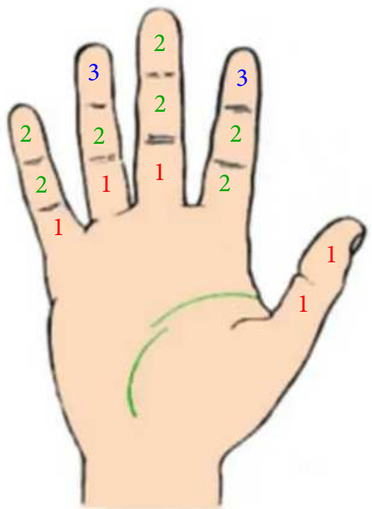

yusufislamdagdelen@gmail.com

الْفاعِلُ

Fiilin ifade ettiği işi yapanı gösteren kelimeye "ismi fail" denir.

Sülasi Mücerred İsmi Fail

Sülasi mücerredlerde ismi fail yapmak için fiili mazinin aynel fiiline bakılır.

Aynel Fiil Fetha Olursa

İsm-i failin vezni فَاعِلٌ şeklinde olur.

كَتَبَ >>> كَاتِبٌ
صَبَرَ >>> صَابِرٌ
ذَهَبَ >>> ذَاهِبٌ

Aynel Fiil Zamme Olursa

İsm-i failin vezni فَعِيلٌ ve فَعِلٌ şeklinde olur.

قَرُبَ >>> قَرِيبٌ
ضَعُفَ >>> ضَعِيفٌ
خَشُنَ >>> خَشِنٌ

Aynel Fiil Kesra Olursa

Fiil müteadi ise

İsm-i failin vezni فَاعِلٌ şeklinde olur.

شَهِدَ >>> شَاهِدٌ
سَمِعَ >>> سَامِعٌ
حَسِبَ >>> حَاسِبٌ

Fiil lazımı ise

Lazım fiiller için 4 vezinde gelir.

- فَعِيلٌ — " مَرِيضٌ "
- فَعِلٌ — " زَمِنٌ "
- اَفْعَلُ — " اَحْمَرَ "
- فَعْلاَءُ — " عَطْشَانُ "

Sülasi Mezid İsmi Fail

Meçhul muzariden elde edilir.

1. Muzaraat harfi atılır.
   يُكْرَمُ >>> كْرَمُ
2. Zammeli bir mim getirilir.
   مُكْرَمٌ
3. Sondan bir önceki harf kesralanır.
   مُكْرِمٌ
4. Sonu tenvinlenir.
   مُكْرِمٌ

yusufislamdagdelen@gmail.com

الْمَفْعُولُ وَ اَوْزَانُ الْمُبَالَغَةِ

İsmi Meful

Fiilin ifade ettiği işten etkilenen kişi veya nesneyi gösteren kelimeye "ismi meful" denir. İsmi mefuller, müteaddi (geçişli) fiillerden yapılır.

Sülasi Mücerred İsmi Meful

İsm-i meful مَفْعُولٌ ve فَعِيلٌ vezinlerinden gelir. (مَفْعُولٌ vezni kıyasi, فَعِيلٌ vezni semaidir.)

مَجْبُورٌ - كَسِيرٌ

Sülasi Mezid İsmi Meful

Meçhul muzariden elde edilir.

1. Muzaraat harfi atılır.
   يُكْرَمُ >>> كْرَمُ
2. Zammeli bir mim getirilir.
   مُكْرَمٌ
3. Sonu tenvinlenir.
   مُكْرَمٌ

Mübalağalı İsmi Fail

Bir varlıkta bir niteliğin aşırı derecede bulunduğunu gösteren isimlerdir. Bu isimlerin başına "çok, pek, fazla, gayet, daima" gibi manalar ilave edilir. Mübalağalı ismi fail sülasi mücerred fiillerden türetilir. Mübalağalı ismi failin kıyasi olan ve en çok kullanılan vezni فَعَّالٌ dür. Bunun haricinde semai birçok vezin vardır.

Mübalağalı İsmi Fail Vezinleri

Vezin	Mevzun	Manaları
فَعُولٌ	جُهُولٌ	Çok Cahil
فِعِّيلٌ	صِدِّيقٌ	Çok Doğru Olan
فَعَّالٌ	كَذَّابٌ	Çok Yalan Konuşan
فُعُلٌ	غُفُلٌ	Çok Ğafil Olan
فَعُلٌ	يَقُظٌ	Çok Uyanık Olan
مِفْعَالٌ	مِدْرَارٌ	Sağanak, Bol Bol
مِفْعِيلٌ	مِكْثِيرٌ	Çok Geveze
فُعَلَةٌ	لُعَنَةٌ	Çok Lanet Eden

NOT: فُعَلَةٌ vezninde aynel fiil sakin olursa, فُعْلَةٌ vezninde ismi meful olur.
لُعَنَةٌ - Çok Lanet Eden - لُعْنَةٌ - Lanetlenmiş.

yusufislamdagdelen@gmail.com

نُونُ التَّأْكِيدِ

Tekid nun-u manayı kuvvetlendirmek için fiillerin sonuna gelen ن dur. Tekit nun-u hal ve istikbalden bahseden bütün fiillere dahil olur.

الْمُشَدَّدَةُ

Şeddeli tekid nun-u malum ve meçhul olan muzari, emir ve nehiy fiillerinin hepsine dahil olur.

Hareke Durumu:

1.) Müşeddede nun,u, tesniye ve cemi müenneslerde kesra, geri kalan sigalarda fethadır.

2.) Müşeddede nun,undan bir önceki harf, müfret müennes muhataba da kesra, cemi müzekkerde damme, geri kalanlarda ise fethadır.

EMRİ HAZIRIN MÜŞEDDEDE NUN'U İLE ÇEKİMİ		
	Muhatab	Muhataba
MÜFRET	اُنْصُرَنَّ	اُنْصُرِنَّ
TESNİYE	اُنْصُرَانِّ	اُنْصُرَانِّ
CEMİ	اُنْصُرُنَّ	اُنْصُرْنَانِّ

الْمُخَفَّفَةُ

Muhaffefe tekid nun-u malum ve meçhul olan muzari, emir ve nehiylere dahil olur. Ancak tesniye ve Cemi müenneneslere dahil olmazlar.

Hareke Durumu:

1.) Muhaffefe nun'u sakindir.

2.) Muhaffefe nun,undan bir önceki harf, müfret müennes muhataba da kesra, cemi müzekkerde damme, geri kalanlarda ise fethadır.

EMRİ HAZIRIN MUHAFFEFE NUN'U İLE ÇEKİMİ		
	Muhatab	Muhataba
MÜFRET	اُنْصُرَنْ	اُنْصُرِنْ
TESNİYE	---	---
CEMİ	اُنْصُرُنْ	---

yusufislamdagdelen@gmail.com

تَفَاعُلْ (Tefa'ul) ve تَفَعُّلْ (Tefa'ul) Bablarındaki İbdal

İbdal: Kelimede telaffuz kolaylığı ve akıcılık sağlamak amacıyla bir harfin yerine mahreç veya sıfatça ona yakın başka bir harfi getirmeyi ifade eder. Atılan harfe mübdel minh, onun yerine getirilene de mübdel veya bedel adı verilir. Kısaca ibdal, mutlak olarak bir harfi diğerine çevirmektir.

NOT: Bu bablarda ibdal yapmak caiz olduğundan, ibdal yapmadan da okumak caizdir.

اِدَّثَرَ ve اِثَّاقَلَ fiilerindeki İbdal işlemine gelince:

اِدَّثَرَ fiilinin aslı, تَدَثَّرَ dır.
اِثَّاقَلَ fiilinin aslı ise تَثَاقَلَ dir.

1. **Bu babların fael fiilinde ت ث د ذ ز س ش ص ض ط ظ harflerinden biri olursa zaid olan ت harfi, bu harflere çevirilir.**

تَدَثَّرَ > دْدَثَّرَ

2. **Aynı cins iki harfin birincisi sakin, ikincisi harekeli olduğundan birbirine idgam edilir.**

دَّثَّرَ

3. **Şeddenin önünde harekeli bir harf olmadığından okunamayacağı için başına hemzeyi vasıl getirilir.**

اِدَّثَّرَ

yusufislamdagdelen@gmail.com

Lazım - Müteaddi Fiil Dönüşümleri

Lazım Fiilin Müteaddi Oluşu

1.) 1.) Sülasi mücerred lazım fiili, if'al babına nakletmekle:

أَخْرَجَ >>> خَرَجَ
çıktı >>> çıkardı

2.) 2.) Sülasi mücerred lazım fiili, tef'il babına nakletmele:

خَرَّجَ >>> خَرَجَ
çıktı >>> çıkardı

3.) 3.) Bütün lazım fiillerin (sülasi mücerred ve mezid fiiller) sonuna harfi cer getirmekle:

ذَهَبَ بِهِ >>> ذَهَبَ
gitti >>> götürdü

اِنْطَلَقَ بِهِ >>> اِنْطَلَقَ
gitti >>> götürdü

4.) 4.) تَفَعُّلْ babından olan lazımi, fiillerin başındaki ت harfini hazfetmekle:

عَلَّمَ >>> تَعَلَّمَ
öğrendi >>> öğretti

5.) 5.) تَفَعْلُلْ babından olan lazımi, fiillerin başındaki ت harfini hazfetmekle:

دَحْرَجَ >>> تَدَحْرَجَ
yuvarlandı >>> yuvarladı

Müteaddi Fiilin Lazım Oluşu

1.) 1.) Müteaddi fiilde, müteaddilik sebeplerinden biri varsa onu hazfetmekle:

أَدْخَلَ >>> دَخَلَ

فَرِحَ >>> فَرَّحَ

ضَحِكَ >>> ضَحِكَ بِهِ

2.) 2.) Sülasi mücerred müteaddi fiili, in'fial ve if'tial babına nakletmekle:

كَسَرَ >>> اِنْكَسَرَ

قَطَعَ >>> اِنْقَطَعَ بِهِ

جَمَعَ >>> اِجْتَمَعَ

3.) 3.) Rubai mücerred müteaddi fiilin, başına ت ziyade etmekle lazım olur.

زَلْزَلَ >>> تَزَلْزَلَ

yusufislamdagdelen@gmail.com

MUFA'ÂLE VE TEFA'ÛL BABLARI

مُفَاعَلَة BABININ BİNASI

> Müfa'ale babı çoğunlukla iki kişi arasındaki ortaklık içindir.
> Bu babtaki ortaklık fail ile meful arasındadır.

نَاصَلْتُهُ > Ben onunla ok atıştım.

> Bazende müşareket olmayıp tek taraflı olur. Meful tarafından aynı işi yapılmayıp yalnız fail tarafından yapılır. Bu durumda ortaklık olmayıp müteaddi olur.

طَارَقْتُ النَّعْلَ > Ayakkabıyı çaktım.
عَاقَبْتُ اللِّصَّ > Hırsızı cezalandırdım.

تَفَعُّل BABININ BİNASI

> تَفَعُّل babı çoğunlukla iki kişi arasında müşareket (ortaklık) içindir.
> Bu babtaki ortaklık failler arasındadır.

تَدَافَعَ زَيْدٌ وَ عَمْرٌو > Zeyd ve Amr birbirlerini müdafa ettiler.

> Bazen çok kişi arasındaki ortaklığı ifade eder.

تَصَالَحَ الْقَوْمُ > Kavim (kendi aralarında) anlaşmaya vardılar.

> Bazen de ortaklık için olmayıp içte olmayan bir şeyi izhar etmek içindir. Yani olmayan bir şeyi varmış gibi göstermek için kullanılır.

تَمَارَضْتُ > Hasta göründüm. (Hasta olmadığım halde)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İFTİÂL BABINDAKI İBDAL

1. اِفْتَعَلَ babının fael fiilinde itbak harfleri olan ص - ض - ظ - ط harflerinden birisi olursa اِفْتَعَلَ babının ت'sı ط ya çevirilir.

- ص: اِصْتَبَرَ >>> اِصْطَبَرَ
- ض: اِضْتَرَبَ > اِضْطَرَبَ
- ط: اِطْتَرَدَ > اِطْطَرَدَ > اِطَّرَدَ
- ظ: اِظْتَهَرَ > اِظْطَهَرَ > اِظْظَهَرَ > اِظَّهَرَ

2. اِفْتَعَلَ babının fael fiilinde د - ذ - ز harflerinden birisi olursa اِفْتَعَلَ babının ت'sı د ya çevirilir.

- د: اِدْتَمَعَ > اِدْدمَعَ > اِدَّمَعَ
- د: اِذْتَكَرَ > اِذْدكَرَ > اِددكَرَ > اِدَّكَرَ
- ز: اِزْتَجَرَ > اِزْدَجَرَ

3. اِفْتَعَلَ babının fael fiilinde و - ي - ث harflerinden birisi olursa bu harfler ت'ya çevrilip اِفْتَعَلَ babının ت'sine idgam edilir.

- و: اِوْتَقَى > اِتْتَقَى > اِتَّقَى
- ي: اِيْتَسَرَ > اِتْتَسَرَ > اِتَّسَرَ
- ث: اِثْتَغَرَ > اِتْتَغَرَ > اِتَّغَرَ

yusufislamdagdelen@gmail.com

ZAİT HARFLER VE BABLARIN BİNALARINA DAİR:

ZAİT HARFLER

> Kelimeyi meydana getiren kök harflerden başka, çeşitli sebeplerle kelimelere ilave edilen harflere "zait harfler" denir.

> İsim ve fiillerde ziyade edilen harfler on tanedir. Bu 10 harfin toplandığı cümle اَلْيَوْمُ تَنْسَاهُ "bu gün sen onu unutursun" manasını ihtiva eden cümledeki harflerdir.

ا - ل - ي - و - م - ت - ن - س - ا - ه

> Kelime üç harften fazla olup, içinde bu on harften biri varsa süphesiz o harfin zait olduğuna hükmet. Ancak o harf olmadığında kelimenin manası olmuyorsa zait olmadığına hükmet.

KISACA:

> Üç harften fazla olan bir kelimede bir harfin zait olduğunu anlamak için, o harfi kaldırdığımızda mana bozulmazsa, harf zaittir; mana bozulursa zait değil, kelimenin aslındandır.

MİSAL:

1.) وَسْوَسَ fiilindeki harflerden birisi kaldırıldığında fiilin manası bozulacağından, bütün harflerin aslından olduğu anlaşılır.

2.) يَنْصُرُ fiilindeki muzaraat harfi olan ي kaldırıldığında, fiili maziye dönüşüp "yardım etme" şeklinde bir mana olduğundan ي harfinin zait olduğu anlaşılır.

BABLARIN BİNALARI:

1. > Rübai (sülasi mezid, rubai mücerred ve rubai mulhak) babların binaları çoğunlukla müteaddidir.
   > Ancak دَرْبَخَ gibi bazıları lazımdır.
2. > Bütün hümasi babların binaları ancak اِفْتَعَلَ تَفَعَّلَ تَفَاعَلَ babları lazım ile müteaddi arasında ortaktır.
3. > Bütün südasi babların binaları lazımdır.
   > Ancak اِسْتَفْعَلَ babı lazım ve müteaddi arasında ortaktır.
4. > Ve buna ek olarak اِفْعَنْلَى babından olan iki kelime اِسْرَانْدَاهُ ve اِغْرَانْدَاهُ fiilleri müteaddidirler.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İF'AL VE İSTİF'ÂL BABININ BİNASI

اِفْعَالْ Babı'nın Hemzesi:

1.	لِلتَّعْدِيَةِ (Geçişlilik)	اَكْرَمْتُهُ (Ben ona ikram ettim.)
2.	لِلصَّيْرُورَةِ (Sahip Olmak)	اَمْشَى الرَّجُلُ (Adam yürüyen hayvan sahibi oldu.)
3	لِلْوِجْدَانِ (İç Buluş)	اَبْخَلْتُهُ (Onu cimri gördüm, buldum.)
4.	لِلْحَيْنُونَةِ (Zamanın Yaklaşması)	اَحْصَدَ الزَّرْعُ (Ekinin, hasat biçme zamanı geldi.)
5.	لِلْاِزَالَةِ (Gidermek)	اَشْكَيْتُهُ (Ben onun şikayetini giderdim.)
6.	لِلدُّخُولِ (Giriş)	اَصْبَحَ الرَّجُلُ (Adam sabaha girdi.)
7.	لِلْكَثْرَةِ (Çokluk)	اَلْبَنَ الرَّجُلُ (Adamın sütü çok oldu.)

اِسْتِفْعَالْ Babı'nın Sin'i

1.	لِلطَّلَبِ (Talep-İstek)	اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ (Ben Allah'tan istiğfar talep ederim.)
2.	لِلسُّؤَالِ (Sual-Soru)	اِسْتَخْبَرَ (Haber sordu.)
3.	لِلتَّحَوُّلِ (Dönüşüklülük)	اِسْتَحَلَّ الْخَمْرُ (Şarap sirkeye dönüştü.)
4.	لِلْاِعْتِقَادِ (İnanmak)	اِسْتَكْرَمْتُهُ (Onun keremli olduğuna inandım.)
5.	لِلْوِجْدَانِ (İç Buluş)	اِسْتَجَدْتُ (Onu güzel buldum.)
6.	لِلتَّسْلِيمِ (Teslim)	اِسْتَرْجَعَ الْقَوْمُ (Kavim istirca etti.)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL MESELESİ

> İlal: İllet harfini düşürmek, illet harfini başka bir illet harfine dönüştürmek veya harekesini atarak sakinleştirmektir.

> İlletli kelimelerde illet harflerinin zayıflığından kaynaklanan bir takım işlemler uygulanır. Bu kaideleri uygulamak (istisna kelimeler hariç) vaciptir.

İ'LAL ÜÇ YOLDAN BİRİYLE YAPILIR:

KALB

İlletli bir harfi, başka bir harfe çevirmektir.

MİSAL:
> قَوَلَ fiilinde; و harekeli ve kendisinden önceki harf fethalı olduğu için و harfi ا harfine çevrilerek قَالَ olur.

HAZF

İllet harfinin düşürmek gibi.

MİSAL:
> يَوْعِدُ fiilinde; و harf, muzaraat harfi olan ي ile kesra arasında bulunduğu için hazfedilerek يَعِدُ olur.

İSKAN

İllet harfinin sakin kılmak demektir.
> Bu da illet harfinin harekesini atarak veya
> bu harekeyi makablindeki sahih harfe vererek olur.

MİSAL:
> يَغْزُوُ fiilinde; و harekeli olup lamel fiilinde bulunduğundan, kendisinden önceki harf de fetha dışında bir hareke olduğundan و üzerine damme ağır geldiği için sakın kılınarak يَغْزُو olur.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (I.KAİDE)

الْوَاوُ وَالْيَاءُ إِذَا تَحَرَّكَتَا وَانْفَتَحَ مَاقَبْلَهُمَا قُلِبَتَا أَلِفًا نَحْوُ: قَالَ وَكَالَ مِثَالُهُمَا مِنَ النَّاقِصِ غَزَا وَرَمَى

I. KAİDE:
> Şayet و ve ي harfleri harekeli olup, kendilerinden önceki harf fetha olursa و ve ي harfi elif'e çevirilir.
> قَالَ ve كَالَ ecvef fiilleri gibi. غَزَا ve رَمَى nakıs fiilleri gibi.

قَوَلَ >>> قَالَ

I.) قَالَ fiili, و'lı ecvef olup aslı قَوَلَ idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) و harfi elif harfine çevirildi.

>>> قَالَ oldu. <<<

كَيَلَ >>> كَالَ

I.) كَالَ fiili, ي'lı ecvef olup aslı كَيَلَ idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) ي harfi elif harfine çevirildi.

>>> كَالَ oldu. <<<

غَزَوَ >>> غَزَا

I.) غَزَا fiili, و'lı nakıs olup aslı غَزَوَ idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) و harfi elif harfine çevirildi.

>>> غَزَا oldu. <<<

رَمَيَ >>> رَمَى

I.) رَمَى fiili, ي'lı nakıs fiil olup aslı رَمَيَ idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) ي harfi elif harfine çevirildi.

>>> رَمَى <<<

ÖNEMLİ NOTLAR:

I.) غَزَا VE رَمَى GİBİ FİİLLERİN ASLİ HARFLERİ HAKKINDA:

> Fiilin aslı و'lı ise dik elif ا olurken, ي'lı ise ye harfi şeklinde elif ى olarak yazılır. Böylelikle fiilin asli harfinin و mı ي mı olduğu ayırt edilir.

2.) غَزَا VE رَمَى NIN TESNİYE MÜZEKKER GAİB SİGALARI HAKKINDA:

> غَزَا ve رَمَى nın tesniye müzekker gaib sigaları غَزَوَا ve رَمَيَا'dır. Bu sigalarda و ve ي harfleri elif'e ا çevirilmez. Çünkü و ve ي harfleri elif'e ا çevirilseydi iki sakin bir araya geleceğinden birisinin hazfedilmesi gerekecekti. Böylece müfrediyle aynı siga ortaya çıkacaktı.

رَمَا >>> رَمَى

غَزَا >>> غَزَا

Bu sebeple و ve ي harfleri elif'e ا çevirilmeyip olduğu gibi kalır.

3. NAKIS FİİLLERİN MUHATAP, MUHATABA VE MÜTEKELLİM SİGALARI HAKKINDA:

> Nakıs fiillerin, muhatab, muhataba ve mütekellim sigalarında da و ve ي harfleri aslından sakin olduğu için (2.Kaide Gereği) elif'e ا çevirilmez.

yusufislamdagdelen@gmail.com

غَزَا FİİLİNİN ÇEKİMİ (SÜLASİ MÜCERRED I.BAB)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	غَزَا (I.Kaide)	غَزَتْ (I.Kaide)	غَزَوْتَ (2.Kaide)	غَزَوْتِ (2.Kaide)	غَزَوْتُ (2.Kaide)
TESNİYE	غَزَوَا (Kaide Yok)	غَزَتَا (I.Kaide)	غَزَوْتُمَا (2.Kaide)	غَزَوْتُمَا (2.Kaide)	
CEMİ	غَزَوْا (I.Kaide)	غَزَوْنَ (2.Kaide)	غَزَوْتُمْ (2.Kaide)	غَزَوْتُنَّ (2.Kaide)	غَزَوْنَا (2.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

رَمَى FİİLİNİN ÇEKİMİ (SÜLASİ MÜCERRED 2.BAB)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	رَمَى (1.Kaide)	رَمَتْ (1.Kaide)	رَمَيْتَ (2.Kaide)	رَمَيْتِ (2.Kaide)	رَمَيْتُ (2.Kaide)
TESNİYE	رَمَيَا (Kaide Yok)	رَمَتَا (1.Kaide)	رَمَيْتُمَا (2.Kaide)	رَمَيْتُمَا (2.Kaide)	
CEMİ	رَمَوْا (1.Kaide)	رَمَيْنَ (2.Kaide)	رَمَيْتُمْ (2.Kaide)	رَمَيْتُنَّ (2.Kaide)	رَمَيْنَا (2.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

I.KAİDENİN NAKIS FİİL ÇEKİMLERİNE DAİR

غَزَا ve رَمَى'nın Tesniye Müennes Gaibe Sigaları:

رَمَيَتَا > رَمَاتَا > رَمَتَا

I.) رَمَتَا fiili, و'lı nakıs olup aslı غَزَوَتَا idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) elif'e ا çevrildi.

>>> رَمَاتَا oldu. <<<

3.) İctimai sakineyn oldu. (İki sakin harf bir araya geldi.) Birincisi ي'dan çevirilen elif ا, ikincisi aslına itibarla sakin olan ت harfidir. ت müfrette sakin olup, tesniye elifinden dolayı harekelendiği için aslına itibar edilerek sakin sayıldı. ت sahih bir harf olup hazfedilemeyeceğinden ي'dan çevirilen elif ا hazfedildi.

>>> رَمَتَا oldu. <<<

غَزَوَتَا > غَزَاتَا > غَزَتَا

I.) غَزَتَا fiili, و'lı nakıs olup aslı غَزَوَتَا idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) elif'e ا çevrildi.

>>> غَزَاتَا oldu. <<<

3.) İctimai sakineyn oldu. (İki sakin harf bir araya geldi.) Birincisi و'dan çevirilen elif ا, ikincisi aslına itibarla sakin olan ت harfidir. ت müfrette sakin olup, tesniye elifinden dolayı harekelendiği için aslına itibar edilerek sakin sayıldı. ت sahih bir harf olup hazfedilemeyeceğinden و'dan çevirilen elif ا hazfedildi.

>>> غَزَتَا oldu. <<<

NOT: ت'nın harekesi arizidir. Arizi olan yok gibidir.

غَزَا ve رَمَى'nın Cemi Müzekker Gaib Sigaları:

رَمَيُوا > رَماوا > رَمَوْا

I.) رَمَوْا fiili ي'lı nakıs olup aslı رَمَيُوا idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) elif'e çevirildi.

>>> رَماوا oldu. <<<

3.) İctimai sakineyn oldu. (İki sakin harf bir araya geldi.) Birincisi ي'dan çevirilen elif ا, ikincisi cemilik و'ıdır. İki sakinin bir kelimede toplanması caiz olmadığından birisinin hazfedilmesi gerekir. Cemi و'ı hazfedilse cemilik bozulacağından, ي dan çevirilen ا hazfedildi.

>>> رَمَوْا oldu. <<<

غَزَوُوا > غَزَاوا > غَزَوْا

I.) غَزَوْا fiili و'lı nakıs olup aslı غَزَوُوا idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı için (I.Kaide Gereği) elif'e çevirildi.

>>> غَزَاوا oldu. <<<

3.) İctimai sakineyn oldu. (İki sakin harf bir araya geldi.) Birincisi و'dan çevirilen elif ا, ikincisi cemilik و'ıdır. İki sakinin bir kelimede toplanması caiz olmadığından birisinin hazfedilmesi gerekir. Cemi و'ı hazfedilse cemilik bozulacağından, و dan çevirilen ا hazfedildi.

>>> غَزَوْا oldu. <<<

yusufislamdagdelen@gmail.com

قَالَ FİİLİNİN ÇEKİMİ (SÜLASİ MÜCERRED و'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	قَالَ (I.Kaide)	قَالَتْ (I.Kaide)	قُلْتَ (I.Kaide)	قُلْتِ (I.Kaide)	قُلْتُ (I.Kaide)
TESNİYE	قَالَا (I.Kaide)	قَالَتَا (I.Kaide)	قُلْتُمَا (I.Kaide)	قُلْتُمَا (I.Kaide)	
CEMİ	قَالُوا (I.Kaide)	قُلْنَ (I.Kaide)	قُلْتُمْ (I.Kaide)	قُلْتُنَّ (I.Kaide)	قُلْنَا (I.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

كَالَ FİİLİNİN ÇEKİMİ (SÜLASİ MÜCERRED ي'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	كَالَ (I.Kaide)	كَالَتْ (I.Kaide)	كِلْتَ (I.Kaide)	كِلْتِ (I.Kaide)	كِلْتُ (I.Kaide)
TESNİYE	كَالَا (I.Kaide)	كَالَتَا (I.Kaide)	كِلْتُمَا (I.Kaide)	كِلْتُمَا (I.Kaide)	
CEMİ	كَالُوا (I.Kaide)	كِلْنَ (I.Kaide)	كِلْتُمْ (I.Kaide)	كِلْتُنَّ (I.Kaide)	كِلْنَا (I.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

I.KAİDENİN ECVEF FİİL ÇEKİMLERİNE DAİR

قَالَ ve كَالَ 'nin Cemi Müennes Gaibe Sigaları:

كَيَلْنَ > كَالْنَ > كَلْنَ > كِلْنَ

1.) كِلْنَ fiili, ي'lı ecvef olup aslı كَيَلْنَ idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) elif'e ا çevrildi.

>>> كَالْنَ oldu. <<<

3.) İctimai sakineyn oldu. (İki sakin harf bir araya geldi.) Birincisi ي'dan çevirilen elif ا, ikincisi lamel fiilindeki ل harfidir. ل sakin bir harf olup hazfedilemeyeceğinden ي'dan çevirilen elif ا hazfedildi.

>>> كَلْنَ oldu. <<<

4.) Aslının ي olduğu anlaşılsın diye كَ 'ın fethası kesraya nakledildi. Çünkü kesradan doğan ي 'dır.

>>> كِلْنَ <<<

قَوَلْنَ > قَالْنَ > قَلْنَ > قُلْنَ

1.) قُلْنَ fiili, و'lı ecvef olup aslı قَوَلْنَ idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (I.Kaide Gereği) elif'e ا çevrildi.

>>> قَالْنَ oldu. <<<

3.) İctimai sakineyn oldu. (İki sakin harf bir araya geldi.) Birincisi و'dan çevirilen elif ا, ikincisi lamel fiilindeki ل harfidir. ل sakin bir harf olup hazfedilemeyeceğinden و'dan çevirilen elif ا hazfedildi.

>>> قَلْنَ oldu. <<<

4.) Aslının و olduğu anlaşılsın diye قَ 'ın fethası zammeye nakledildi. Çünkü zammeden doğan و 'dır.

>>> قُلْنَ <<<

NOT 1: Zammeden doğan و, kesradan doğan ي, fethadan doğan ا dir.

NOT 2: Ecvef fiillerin cemi müennes gaibe sigasından sonunan kadar olan sigalarda و 'lı olanlar fael fiili zammeli, ي 'lı olanlar kesralı olarak çekilir.
Ancak خَوِفَ - نَوِمَ gibi و 'lı ecvef olup kesralı çekilen istisnalarda vardır.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (2.KAİDE)

الْوَاو السَّاكِنَة وَالْيَاء السَّاكِنَة لَا تُقْلَبَانِ أَلِفًا إِلَّا فِي مَوْضِعٍ يَكُونُ سُكُونُهُمَا غَيْرَ أَصْلِيٍّ بِأَنْ نُقِلَتْ حَرَكَتُهُمَا إِلَى مَا قَبْلَهُمَا نَحْوُ: أَقَامَ وَأَبَاعَ

2. KAİDE:
> و ve ي harfleri aslından sakin olduğunda elif'e ا çevirilmez. غَزَوْنَ - رَمَيْنَ gibi. Ancak harekelerini kendisinden öncekine vermek suretiyle sakin olup, kendisinden önceki harf de fetha olursa elif'e ا çevirilir.
> أَقَامَ وَأَبَاعَ fiilleri gibi.

أَبْيَعَ > أَبَيْعَ > أَبَاعَ

1.) İfal babından ي'lı ecvef, mazi olup أَبْيَعَ idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf sakin olduğu için (7.Kaide Gereği) ي 'ın harekesi sahih sakin olan ب 'ye verildi.

>>> أَبَيْعَ oldu.

3.) ي sonradan sakin olup, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (2.Kaide Gereği) elif'e ا çevirildi.

>>> أَبَاعَ oldu. <<<

أَقْوَمَ > أَقَوْمَ > أَقَامَ

1.) İfal babından و'lı ecvef, mazi olup أَقْوَمَ idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf sakin olduğu için (7.Kaide Gereği) و 'ın harekesi sahih sakin olan ق 'a verildi.

>>> أَقَوْمَ oldu.

3.) و sonradan sakin olup, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (2.Kaide Gereği) elif'e ا çevirildi.

>>> أَقَامَ oldu. <<<

غَزَا ve رَمَى'nın Cemi Müennes Gaibe Sigaları

1.) غَزَا ve رَمَى'nın cemi müennes gaibe sigaları غَزَوْنَ ve رَمَيْنَ'dir.

2.) Bu sigalarda و ve ي harfleri aslından sakin olduğu için (2.Kaide Gereği) elif'e ا çevirilmez.

yusufislamdagdelen@gmail.com

أقَامَ FİİLİNİN ÇEKİMİ (İF'AL BABI و'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	أقَامَ (7. ve 2.Kaide)	أقَامَتْ (7. ve 2.Kaide)	أقَمْتَ (7.Kaide)	أقَمْتِ (7.Kaide)	أقَمْتُ (7.Kaide)
TESNİYE	أقَامَا (7. ve 2.Kaide)	أقَامَتَا (7. ve 2.Kaide)	أقَمْتُمَا (7.Kaide)	أقَمْتُمَا (7.Kaide)	
CEMİ	أقَامُوا (7. ve 2.Kaide)	أقَمْنَ (7.Kaide)	أقَمْتُمْ (7.Kaide)	أقَمْتُنَّ (7.Kaide)	أقَمْنَا (7.Kaide)

yusufislamdagdelon@gmail.com

أَبَاعَ FİİLİNİN ÇEKİMİ (İF'AL BABI ي'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	أَبَاعَ (7. ve 2.Kaide)	أَبَاعَتْ (7. ve 2.Kaide)	أَبَعْتَ (7.Kaide)	أَبَعْتِ (7.Kaide)	أَبَعْتُ (7.Kaide)
TESNİYE	أَبَاعَا (7. ve 2.Kaide)	أَبَاعَتَا (7. ve 2.Kaide)	أَبَعْتُمَا (7.Kaide)	أَبَعْتُمَا (7.Kaide)	
CEMİ	أَبَاعُوا (7. ve 2.Kaide)	أَبَعْنَ (7.Kaide)	أَبَعْتُمْ (7.Kaide)	أَبَعْتُنَّ (7.Kaide)	أَبَعْنَا (7.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (3.KAİDE)

وَ الْيَاءُ إِذَا اِنْكَسَرَ مَا قَبْلَهَا تُرِكَتْ عَلَى حَالِهَا سَاكِنَةً أَوْ مُتَحَرِّكَةً إِذَا كَانَتِ الْحَرَكَةُ فَتْحَةً
نَحْوُ؛ خَشِيَ وَ خَشِيتُ

3. KAİDE:

> ي harfi sakin veya fethayla harekeli olup kendisinden önceki harf de kesra olursa hali üzere bırakılır. (İlal yapılmaz.)

> خَشِيَ وَ خَشِيتُ fiilleri gibi.

خَشِيَ FİİLİNİN ÇEKİMİ (Sülasi Mücerred ي'lı nakıs)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	خَشِيَ (3.Kaide)	خَشِيَتْ (3.Kaide)	خَشِيتَ (3.Kaide)	خَشِيتِ (3.Kaide)	خَشِيتُ (3.Kaide)
Tesniye	خَشِيَا (3.Kaide)	خَشِيَتَا (3.Kaide)	خَشِيتُمَا (3.Kaide)	خَشِيتُمَا (3.Kaide)	
Cemi	خَشُوا (8.Kaide)	خَشِينَ (3.Kaide)	خَشِيتُمْ (3.Kaide)	خَشِيتُنَّ (3.Kaide)	خَشِينَا (3.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (4.KAİDE)

وَالْيَاءُ السَّاكِنَةُ إِذَا اِنْضَمَّ مَا قَبْلَهَا قُلِبَتْ وَاوًا
نَحْوُ؛ اَيْسَرَ يُوسِرُ اَصْلُهُ يُيْسِرُ

4. KAİDE:
> ي harfi sakin olup kendisinden önceki harf de zammeli olursa ي harfi و'a çevirilir.
اَيْسَرَ > يُيْسِرُ > يُوسِرُ

İZAHAT: يُيْسِرُ İf'al babından ي'lı misal, fiili muzari olup aslında يُيْسِرُ idi. ي harfi sakin olup kendisinde önceki harf de zammeli olduğundan (4.Kaide Gereği) و'a çevirildi. يُوسِرُ oldu.

يُوسِرُ FİİLİNİN ÇEKİMİ (İf'al Babı ي'lı misal)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	يُوسِرُ (4.Kaide)	تُوسِرُ (4.Kaide)	تُوسِرُ (4.Kaide)	تُوسِرِينَ (4.Kaide)	أُوسِرُ (4.Kaide)
Tesniye	يُوسِرَانِ (4.Kaide)	تُوسِرَانِ (4.Kaide)	تُوسِرَانِ (4.Kaide)	تُوسِرَانِ (4.Kaide)	
Cemi	يُوسِرُونَ (4.Kaide)	يُوسِرْنَ (4.Kaide)	تُوسِرُونَ (4.Kaide)	تُوسِرْنَ (4.Kaide)	نُوسِرُ (4.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (S.KAİDE)

الْوَاوَ سَاكِنَةً إِذَا انْكَسَرَ مَا قَبْلَهَا قُلِبَتْ يَاءً
نَحْوُ؛ قِيلَ، وَ الْأَصْلُ؛ قُوِلَ

S. KAİDE:
Meçhul Ecvef Fiil Hakkında:
> و harfi sakin olup kendisinden önceki harf de kesralı olursa و harfi ي 'a çevirilir.
قُوِلَ > قِيلَ
NOT: Harekelerden zamme ve kesra ağır harekedir. Bu sebeple zammeden kesraya, kesradan zammeye geçmek telaffuzda zor olduğundan kaide uygulanır.

İZAHAT:
1.) قِيلَ fiili, و 'lı ecvef, mazi meçhul olup aslı قُوِلَ idi.
2.) و 'ın kesrasından önce ق 'ın zammesi ağır geldiğinden ق sakin kılındı. قوِلَ oldu.
3.) Sahih harfin hareke yüklenmesi illetli harfe göre daha uygun olduğu için 7. kaide gereği و 'ın kesrası ق 'a nakledildi. قِوْلَ oldu.
4.) و sakin olup kendisinden önceki harf de kesra olduğundan S. kaide gereği ي 'ye çevirildi.

قُوِلَ > قوِلَ > قِوْلَ > قِيلَ

قِيلَ Meçhul Ecvef Fiili Çekimi

قِيلَ FİİLİNİN ÇEKİMİ (Sülasi Mücerred و'lı ecvef)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	قِيلَ (7. ve S.Kaide)	قِيلَتْ (7. ve S.Kaide)	قِلْتَ (7. ve S.Kaide)	قِلْتِ (7. ve S.Kaide)	قِلْتُ (7. ve S.Kaide)
Tesniye	قِيلَا (7. ve S.Kaide)	قِيلَتَا (7. ve S.Kaide)	قِلْتُمَا (7. ve S.Kaide)	قِلْتُمَا (7. ve S.Kaide)	
Cemi	قِيلُوا (7. ve S.Kaide)	قِلْنَ (7. ve S.Kaide)	قِلْتُمْ (7. ve S.Kaide)	قِلْتُنَّ (7. ve S.Kaide)	قِلْنَا (7. ve S.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (6.KAİDE)

اَلْوَاوُ الْمُتَحَرِّكَةُ إِذَا وَقَعَتْ فِي آخِرِ الْكَلِمَةِ وَانْكَسَرَ مَا قَبْلَهَا قُلِبَتْ يَاءً
نَحْوُ؛ غَبِيَ، وَ الْأَصْلُ؛ غَبِوَ مِنَ الْغَبَاوَةِ
وَ كَذَا دُعِيَ مَجْهُولُ دَعا، وَ الْأَصْلُ؛ دُعِوَ

6. KAİDE:
> و harfi kelimenin sonunda harekeli olup kendisinden önceki harf kesra olduğunda ي 'a çevirilir.
غَبِوَ > غَبِيَ

NOT: غَبِيَ 'nin aslının غَبِوَ olduğunu mastarından anlarız. Çünkü mastarı غَبَاوَةٌ olarak gelir. غَبَاوَةٌ anlayışı kıt olmak demektir.

İZAHAT:
غَبِوَ > غَبِيَ
1.) غَبِيَ fiili, و 'lı nakıs, mazi malum olup aslı غَبِوَ idi.
2.) و kelimenin sonunda harekeli olarak gelip, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan 6. kaide gereği ي 'ye çevirildi.
>>> غَبِيَ oldu. <<<

دُعِوَ > دُعِيَ
1.) دُعِيَ fiili, nakıs olan دَعا fiilinin meçhulüdür. Aslı دُعِوَ idi.
2.) و kelimenin sonunda harekeli olarak gelip, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan 6. kaide gereği ي 'ye çevirildi.
>>> دُعِيَ oldu. <<<

غَبِيَ FİİL ÇEKİMİ (Sülasi Mücerred و'lı nakıs malum)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	غَبِيَ (6.ve 3.Kaide)	غَبِيَتْ (6.ve 3.Kaide)	غَبِيتَ (5.ve 3.Kaide)	غَبِيتِ (5.ve 3.Kaide)	غَبِيتُ (5.ve 3.Kaide)
Tesniye	غَبِيَا (6.ve 3.Kaide)	غَبِيَتَا (6.ve 3.Kaide)	غَبِيتُمَا (5.ve 3.Kaide)	غَبِيتُمَا (5.ve 3.Kaide)	
Cemi	غَبُوا (6.ve 7.Kaide)	غَبِينَ (5.ve 3.Kaide)	غَبِيتُمْ (5.ve 3.Kaide)	غَبِيتُنَّ (5.ve 3.Kaide)	غَبِينَا (5.ve 3.Kaide)

دُعِيَ FİİL ÇEKİMİ (Sülasi Mücerred و'lı nakıs meçhul)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	دُعِيَ (6.ve 3.Kaide)	دُعِيَتْ (6.ve 3.Kaide)	دُعِيتَ (5.ve 3.Kaide)	دُعِيتِ (5.ve 3.Kaide)	دُعِيتُ (5.ve 3.Kaide)
Tesniye	دُعِيَا (6.ve 3.Kaide)	دُعِيَتَا (6.ve 3.Kaide)	دُعِيتُمَا (5.ve 3.Kaide)	دُعِيتُمَا (5.ve 3.Kaide)	
Cemi	دُعُوا (6.ve 7.Kaide)	دُعِينَ (5.ve 3.Kaide)	دُعِيتُمْ (5.ve 3.Kaide)	دُعِيتُنَّ (5.ve 3.Kaide)	دُعِينَا (5.ve 3.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (7.KAİDE)

وَكُلُّ وَاوٍ وَيَاءٍ مُتَحَرِّكَتَيْنِ يَكُونُ مَاقَبْلَهُمَا حَرْفًا صَحِيحًا سَاكِنًا،
نُقِلَتْ حَرَكَتُهُمَا إِلَى الْحَرْفِ الصَّحِيحِ
نَحْوُ: يَقُولُ وَيَكِيلُ وَيَخَافُ / وَالْأَصْلُ: يَقُولُ وَيَكْيِلُ وَيَخْوَفُ

7. KAİDE:
> و ve ي harfi harekeli olup kendilerinden önceki harf de sahih ve sakin bir harf olursa و ve ي' nın harekeleri kendisinden önceki sahih ve sakin harfe nakledliliyor. (Çünkü sahih harf, hareke yüklenme açısından illet harfinden daha uygundur.)
> يَقُولُ وَيَكِيلُ وَيَخَافُ fiilleri gibi.
> Asılları: يَقْوُلُ وَيَكْيِلُ وَيَخْوَف 'dir.

يَقْوُلُ > يَقُولُ

1.) و'lı ecvef olup aslı يَقْوُلُ idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf de sakin olduğu için (7.Kaide Gereği) و'ın harekesi sahih sakin olan ق'a verildi.

>>> يَقُولُ oldu. <<<

يَكْيِلُ > يَكِيلُ

1.) ي'lı ecvef olup aslı يَكْيِلُ idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de sakin olduğu için (7.Kaide Gereği) ي'ın harekesi sahih sakin olan ك'e verildi.

>>> يَيَكِيلُ oldu. <<<

يَخْوَفُ > يَخَوْفَ > يَخَافُ

1.) و'lı ecvef olup aslı يَخْوَف idi.

2.) و harekeli, kendisinden önceki harf de sakin olduğu için (7.Kaide Gereği) و'ın harekesi خ'ya verildi.

>>> يَخَوْفَ oldu. <<<

3.) و sonradan sakin olup, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (2.Kaide Gereği) elif'e ا çevrildi.

>>> يَخَافُ oldu. <<<

yusufislamdagdelen@gmail.com

يَقُولُ FİİLİNİN ÇEKİMİ (و 'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	يَقُولُ (7. Kaide)	تَقُولُ (7. Kaide)	تَقُولُ (7. Kaide)	تَقُولِينَ (7. Kaide)	أَقُولُ (7. Kaide)
TESNİYE	يَقُولَانِ (7. Kaide)	تَقُولَانِ (7. Kaide)	تَقُولَانِ (7. Kaide)	تَقُولَانِ (7. Kaide)	
CEMİ	يَقُولُونَ (7. Kaide)	يَقُلْنَ (7. Kaide)	تَقُولُونَ (7. Kaide)	تَقُلْنَ (7. Kaide)	نَقُولُ (7. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

يَكِيلُ FİİLİNİN ÇEKİMİ (ي 'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	يَكِيلُ (7. Kaide)	تَكِيلُ (7. Kaide)	تَكِيلُ (7. Kaide)	تَكِيلِينَ (7. Kaide)	أَكِيلُ (7. Kaide)
TESNİYE	يَكِيلَانِ (7. Kaide)	تَكِيلَانِ (7. Kaide)	تَكِيلَانِ (7. Kaide)	تَكِيلَانِ (7. Kaide)	
CEMİ	يَكِيلُونَ (7. Kaide)	يَكِلْنَ (7. Kaide)	تَكِيلُونَ (7. Kaide)	تَكِلْنَ (7. Kaide)	نَكِيلُ (7. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

يَخَافُ FİİLİNİN ÇEKİMİ (و 'LI ECVEF)

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	يَخَافُ (7. ve 2.Kaide)	تَخَافُ (7. ve 2.Kaide)	تَخَافُ (7. ve 2.Kaide)	تَخَافِينَ (7. ve 2.Kaide)	أَخَافُ (7. ve 2.Kaide)
TESNİYE	يَخَافَانِ (7. ve 2.Kaide)	تَخَافَانِ (7. ve 2.Kaide)	تَخَافَانِ (7. ve 2.Kaide)	تَخَافَانِ (7. ve 2.Kaide)	
CEMİ	يَخَافُونَ (7. ve 2.Kaide)	يَخَفْنَ (7. Kaide)	تَخَافُونَ (7. ve 2.Kaide)	تَخَفْنَ (7. Kaide)	نَخَافُ (7. ve 2.Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (8.KAİDE)

وَكُلُّ وَاوٍ وَيَاءٍ، إِذَا كَانَتَا مُتَحَرِّكَتَيْنِ وَوَقَعَتَا فِي لَامِ الْفِعْلِ وَمَا قَبْلَهُمَا حَرْفٌ مُتَحَرِّكَةٌ أُسْكِنَتَا مَالَمْ يَكُنْ مَنْصُوبًا نَحْوُ: يَغْزُوا وَيَرْمِي وَيَخْشَى لِاسْتِثْقَالِ الضَّمَّةِ عَلَى الْوَاوِ وَالْيَاءِ وَالْأَصْلُ: يَغْزُوُ وَيَرْمِيُ وَيَخْشَيُ

1. KAİDE:
> Şayet و ve ي harfleri harekeli (zamme, kesra) olarak lamel fiilinde bulunursa, kendilerinden önceki harf de fetha dışında bir hareke ile harekeli olursa, kendileri mensup olmadıkça و ve ي üzerine damme ağır geldiği için sakin kılınırlar.

> يَغْزُو ويَرْمِي ويَخْشَى gibi
> Asılları يَغْزُوُ وَيَرْمِيُ وَيَخْشَيُ idi.

يَغْزُوُ >>> يَغْزُو

1.) يَغْزُو fiili, و'lı nakıs olup aslı يَغْزُوُ idi.

2.) و kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de zamme olduğundan (8.Kaide Gereği) و harfi sakin kılındı.

>>> يَغْزُو oldu. <<<

يَرْمِيُ >>> يَرْمِي

1.) يَرْمِي fiili, ي'lı nakıs olup aslı يَرْمِيُ idi.

2.) ي kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (8.Kaide Gereği) ي harfi sakin kılındı.

>>> يَرْمِي oldu. <<<

يَخْشَيُ >>> يَخْشَى

1.) يَخْشَى fiili, ي'lı nakıs olup aslı يَخْشَيُ idi.

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de fetha olduğundan (1.Kaide Gereği) ي harfi elif harfine çevirildi.

>>> يَخْشَى oldu. <<<

ÇEKİMLERİNDEKİ İLALLERE DAİR

يَغْزُو ويَرْمِي ويَخْشَى
TESNİYE MÜZEKKER GAİB SİGALARI

Tesniyeleri: يَغْزُوَانِ ويَرْمِيَانِ ويَخْشَيَانِ *'dir.*
يَرْمِيَانِ ve يَغْزُوَانِ de ilal yapılmaz.

يَخْشَيَانِ 'de ي harekeli, kendisinden önceki harf de üstün olduğu için (1.Kaide Gereği) elif'e çevrilse يَخْشَيَانِ *olacaktı. Ve başıma nasb edici edat geldiğinde müfredi ile aynı siga ortaya çıkacağından kaide uygulanmayıp olduğu gibi bırakılır.*

يَغْزُو ويَرْمِي ويَخْشَى
CEMİ MÜZEKKER GAİB SİGALARI

يَغْزُوُونَ > يَغْزُووْنَ > يَغْزُونَ

1.) يَغْزُونَ fiili, و'lı nakıs olup aslı يَغْزُوُونَ *idi.*

2.) و kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de zammeli olduğundan (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.

>>> يَغْزُووْنَ oldu. <<<

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و, ikincisi cemilik و'ıdır. Cemilik و'hazfedilse cemilik bozulacağından و hazfedildi.

>>> يَغْزُونَ <<<

يَرْمِيُونَ > يَرْمِيوْنَ > يَرْمِوْنَ > يَرْمُونَ

1.) يَرْمُونَ fiili, ي'lı nakıs olup aslı يَرْمِيُونَ *idi.*

2.) ي kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de zammeli olduğundan (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.

>>> يَرْمِيوْنَ oldu. <<<

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي, ikincisi cemilik و'ıdır. Cemilik و'hazfedilse cemilik bozulacağından ي hazfedildi.

>>> يَرْمِوْنَ oldu. <<<

Cemilik و'ından önce م harfinin kesra olması uygun değildir. Çünkü و dammeden doğar. Bu sebeple cemilik و'ının sahih olması için م zammelendi.

>>> يَرْمُونَ <<<

يَخْشَيُونَ > يَخْشَاوْنَ > يَخْشَوْنَ

1.) يَخْشَوْنَ fiili, ي'lı nakıs olup aslı يَخْشَيُونَ *idi.*

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de fetha olduğundan (1. Kaide Gereği) elife çevirildi

>>> يَخْشَاوْنَ oldu. <<<

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي dan çevirilen ا, ikincisi cemilik و'ıdır. Cemilik و'ı hazfedilse cemilik bozulacağından elif hazfedildi.

>>> يَخْشَوْنَ <<<

يَغْزُو ويَرْمِي ويَخْشَى
MÜFRET MÜENNES MUHATABA SİGALARI

تَغْزُوِينَ > تَغْزُوِينَ > تَغْزُوِينَ > تَغْزِينَ

1.) تَغْزِينَ fiili, و'lı nakıs olup aslı تَغْزُوِينَ *idi.*

2.) و kelimesinden sonra ز 'nın kesrasından önce ı'nın dammesi ağır olduğu için ز sakin kılındı. و harekeli kendisinden önceki harf sakin olduğu için (7. Kaide Gereği) ı'nın harekesi sahih sakin olan ز'ye verildi.

>>> تَغْزِينَ oldu. <<<

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و, ikincisi muhataba ي'sıdır. Muhataba ي'sı hazfedilemeyeceği için و hazfedildi.

>>> تَغْزِينَ <<<

تَرْمِيِينَ > تَرْمِيِينَ > تَرْمِينَ

1.) تَرْمِينَ fiili, ي'lı nakıs olup aslı تَرْمِيِينَ *idi.*

2.) ي kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.

>>> تَرْمِيِينَ oldu. <<<

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي, ikincisi muhataba ي'sıdır. Muhataba ي'sı hazfedilemeyeceği için sakin bırakılan ي hazfedildi.

>>> تَرْمِينَ <<<

تَخْشَيِينَ > تَخْشَايِنَ > تَخْشَيْنَ

1.) تَخْشَيْنَ fiili, ي'lı nakıs olup aslı تَخْشَيِينَ *idi.*

2.) ي harekeli, kendisinden önceki harf de fetha olduğundan (1. Kaide Gereği) elife çevirildi

>>> تَخْشَايِنَ oldu. <<<

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi ي 'dan çevirilen ا, ikincisi muhataba ي'sıdır. Muhataba ي'sı hazfedilemeyeceği için ي 'dan çevirilen elif hazfedildi.

>>> تَخْشَيْنَ <<<

yusufislamdagdelen@gmail.com

يَغْزُو NAKIS MALUM MUZARİ FİİLİNİN ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	يَغْزُو (8. Kaide)	تَغْزُو (8. Kaide)	تَغْزُو (8. Kaide)	تَغْزِينَ (8. Kaide)	أغْزُو (8. Kaide)
TESNİYE	يَغْزُوَانِ (Kaide Yok)	تَغْزُوَانِ (Kaide Yok)	تَغْزُوَانِ (Kaide Yok)	تَغْزُوَانِ (Kaide Yok)	
CEMİ	يَغْزُونَ (8. Kaide)	يَغْزُونَ (Kaide Yok)	تَغْزُونَ (8. Kaide)	تَغْزُونَ (Kaide Yok)	نَغْزُو (8. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

يَرْمِي NAKIS MALUM MUZARİ FİİLİNİN ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	يَرْمِي (8. Kaide)	تَرْمِي (8. Kaide)	تَرْمِي (8. Kaide)	تَرْمِينَ (8. Kaide)	أَرْمِي (8. Kaide)
TESNİYE	يَرْمِيَانِ (Kaide Yok)	تَرْمِيَانِ (Kaide Yok)	تَرْمِيَانِ (Kaide Yok)	تَرْمِيَانِ (Kaide Yok)	
CEMİ	يَرْمُونَ (8. Kaide)	يَرْمِينَ (3. Kaide)	تَرْمُونَ (8. Kaide)	تَرْمِينَ (3. Kaide)	نَرْمِي (8. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

يَخْشَى NAKIS MALUM MUZARİ FİİLİNİN ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	يَخْشَى (I. Kaide)	تَخْشَى (I. Kaide)	تَخْشَى (I. Kaide)	تَخْشَيْنَ (I Kaide)	أَخْشَى (I. Kaide)
TESNİYE	يَخْشَيَانِ (Kaide Yok)	تَخْشَيَانِ (Kaide Yok)	تَخْشَيَانِ (Kaide Yok)	تَخْشَيَانِ (Kaide Yok)	
CEMİ	يَخْشَوْنَ (I. Kaide)	يَخْشَيْنَ (Kaide Yok)	تَخْشَوْنَ (I. Kaide)	تَخْشَيْنَ (Kaide Yok)	نَخْشَى (I. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (9.KAİDE)

وَيَتَحَرَّكُ الْوَاوُ وَالْيَاءُ اِذَا كَانَا مَنْصُوبَتين
نَحْوُ: لَنْ يَغْزُوَ وَلَنْ يَرْمِيَ وَلَنْ يَخْشَى لِخِفَّةِ الْفَتْحَةِ عَلَيْهِمَا

9. KAİDE:
> و ve ي harfleri kelimenin sonunda mensub olduklarında (kendisinden önceki harf de fetha dışında harekeliyse) fetha hafif hareke olduğundan sakin kılınmayıp olduğu gibi kalır.

> لَنْ يَغْزُوَ وَلَنْ يَرْمِيَ وَلَنْ يَخْشَى 'gibi

لَنْ يَغْزُوَ

لَنْ يَغْزُوَ
> و kelimenin sonunda olup, kendisinden önceki harf de damme olduğundan (9. Kaide Gereği) fetha hafif hareke olduğundan sakin kılınmayıp olduğu gibi kalır.

لَنْ يَرْمِيَ

لَنْ يَرْمِيَ
> ي kelimenin sonunda olup, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (9. Kaide Gereği) fetha hafif hareke olduğundan sakin kılınmayıp olduğu gibi kalır.

لَنْ يَخْشَيَ > لَنْ يَخْشَى

لَنْ يَخْشَى
> ي kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de fetha olduğundan (1. Kaide Gereği) elif'e çevirildi.

لَنْ يَخْشَيَ > لَنْ يَخْشَى

yusufislamdagdelen@gmail.com

لَنْ يَغْزُوَ TEKİDİ NEFYİ İSTİKBAL ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	لَنْ يَغْزُوَ (9. Kaide)	لَنْ تَغْزُوَ (9. Kaide)	لَنْ تَغْزُوَ (9. Kaide)	لَنْ تَغْزِي (8. Kaide)	لَنْ أغْزُوَ (9. Kaide)
TESNİYE	لَنْ يَغْزُوَا (9. Kaide)	لَنْ تَغْزُوَا (9. Kaide)	لَنْ تَغْزُوَا (9. Kaide)	لَنْ تَغْزُوَا (9. Kaide)	
CEMİ	لَنْ يَغْزُوا (8. Kaide)	لَنْ يَغْزُونَ (Kaide Yok)	لَنْ تَغْزُوا (8. Kaide)	لَنْ تَغْزُونَ (Kaide Yok)	لَنْ نَغْزُوَ (9. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

لَنْ يَرْمِيَ TEKİDİ NEFYİ İSTİKBAL ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	لَنْ يَرْمِيَ (9. Kaide)	لَنْ تَرْمِيَ (9. Kaide)	لَنْ تَرْمُوا (9. Kaide)	لَنْ تَرْمِي (8. Kaide)	لَنْ أَرْمِيَ (9. Kaide)
TESNİYE	لَنْ يَرْمِيَا (9. Kaide)	لَنْ تَرْمِيَا (9. Kaide)	لَنْ تَرْمِيَا (9. Kaide)	لَنْ تَرْمِيَا (9. Kaide)	
CEMİ	لَنْ يَرْمُوا (8. Kaide)	لَنْ يَرْمِينَ (3. Kaide)	لَنْ تَرْمُوا (8. Kaide)	لَنْ تَرْمِينَ (3. Kaide)	لَنْ نَرْمِيَ (9. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

لَنْ يَخْشَى TEKİDİ NEFYİ İSTİKBAL ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
MÜFRET	لَنْ يَخْشَى (1. Kaide)	لَنْ تَخْشَى (1. Kaide)	لَنْ تَخْشَى (1. Kaide)	لَنْ تَخْشِي (1. Kaide)	لَنْ أَخْشَى (1. Kaide)
TESNİYE	لَنْ يَخْشَيَا (Kaide Yok)	لَنْ تَخْشَيَانِ (Kaide Yok)	لَنْ تَخْشَيَا (Kaide Yok)	لَنْ تَخْشَيْنَ (Kaide Yok)	
CEMİ	لَنْ يَخْشَوْا (1. Kaide)	لَنْ يَخْشَيْنَ (2. Kaide)	لَنْ تَخْشَوْا (1. Kaide)	لَنْ تَخْشَيْنَ (2. Kaide)	لَنْ نَخْشَى (1. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (10.KAİDE)

الواو والياء إذا وقعتا بعد ألف زائدة قلبتا همزة
نحو: قائل وكائل

10. KAİDE:
> Şayet و ve ي zait elif'ten sonra gelirse hemzeye çevirilir.

> قائلٌ ve كائلٌ' gibi
> Asılları قاولٌ ve كايلٌ idi.

كايلٌ >>> كائلٌ

1.) كائلٌ fiili, ي'lı ecvef olup aslı كايلٌ idi.

2.) ي zait elif'ten sonra geldiği için (10. Kaide Gereği) hemzeye çevirildi.

>>> كائلٌ oldu. <<<

قاولٌ >>> قائلٌ

1.) قائلٌ fiili, و'lı ecvef olup aslı قاولٌ idi.

2.) و zait elif'ten sonra geldiği için (10. Kaide Gereği) hemzeye çevirildi.

>>> قائلٌ oldu. <<<

MAKSUTTA DEĞİNİLEN BAZI MESELELER:

ECVEF FİİLLERİN İSMİ FAİLİ HAKKINDA

كَالَ > كَائِلٌ > كَائِلٌ

كَائِلٌ

1.) ي 'lı ecvefin ismi failidir. Mazisi كَالَ olup, ismi fail yapmak için fael fiili ile aynel fiili arasına elif ziyade edildi.

> كَائِلٌ oldu. <

2.) İki elif bir araya geldi. Birincisi ismi fail elifi, ikincisi aynel fiilinden çevirilen elifdir. Aynel fiilinden çevirilen elif, hemzeye çevirildi.

> كَائِلٌ oldu. <

قَالَ > قَائِلٌ > قَائِلٌ

قَاوِلٌ

1.) و 'lı ecvefin ismi failidir. Mazisi قَالَ olup, ismi fail yapmak için fael fiili ile aynel fiili arasına elif ziyade edildi.

> قَائِلٌ oldu. <

2.) İki elif bir araya geldi. Birincisi ismi fail elifi, ikincisi aynel fiilinden çevirilen elifdir. Aynel fiilinden çevirilen elif, hemzeye çevirildi.

> قَائِلٌ oldu. <

غزا VE رمى 'NIN İSMİ FAİL MÜFRET MÜZEKKER SİGALARI HAKKINDA

Nakıs Fiilin İsmi Faili Nasb Halinde:

Nakıs fiilin ismi faili nasb halinde غازيًا ve راميًا şeklinde mensubtur.

رَأَيْتُ غازيًا وَراميًا > Ben gaziyi ve atıcıyı gördüm.

> رَأَى fiil, تُ fail, غازيًا ve راميًا ise mefuldür. (9. Kaide Gereği) fetha hafif hareke olduğundan ilal yapılmayıp olduğu gibi kalır.

Nakıs Fiilin İsmi Faili Ref Halinde:

Nakıs fiilin ismi faili ref halinde غازٍ ve رامٍ şeklinde merfudur.

هٰذَا غازٍ و رامٍ > Bu gazi ve atıcıdır.

> هٰذَا mübteda, غازٍ ve رامٍ ise haber olarak gelip gizli bir amil tarafından ref edilmiştir.

غازُوْنْ > غازِيْنْ > غازِيْنْ > غازٍ
رامِيْنْ > رامِيْنْ > رامِنْ > رامٍ

1.) غازٍ ve رامٍ kelimelerinin asılları غازِيٌ ve رامِيٌ 'dür. غازِيٌ ve رامِيٌ kelimelerinin açık yazılışı غازُوْنْ ve رامِيْنْ şeklindedir. ي kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.
> غازِيْنْ ve رامِيْنْ oldu. <

2.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi harekesi atılan ي, ikincisi tenvinin ن 'udur. İki sakin harfin yan yana gelmesi uygun olmadığından ي hazfedildi. غازْنْ ve رامْنْ oldu. Tenvinde bir önceki harfe verildi.
غازٍ ve رامٍ oldu.

Nakıs Fiilin İsmi Faili Cer Halinde:

Nakıs fiilin ismi faili cer halinde غازٍ ve رامٍ şeklinde mecrurdur.

مَرَرْتُ بِغازٍ و رامٍ > Ben gazi ve atıcıya uğradım.

> مَرَرَ fiil, تُ fail, غازٍ ve رامٍ ise mefuldür.

غازُوْنْ > غازِيْنْ > غازِيْنْ > غازٍ
رامِيْنْ > رامِيْنْ > رامِنْ > رامٍ

1.) غازٍ ve رامٍ kelimelerinin asılları غازِيٌ ve رامِيٌ 'dir. غازِيٌ ve رامِيٌ kelimelerinin açık yazılışı غازِيْنْ ve رامِيْنْ şeklindedir. ي kelimenin sonunda harekeli, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.
> غازِيْنْ ve رامِيْنْ oldu. <

2.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi harekesi atılan ي, ikincisi tenvinin ن 'udur. İki sakin harfin yan yana gelmesi uygun olmadığından ي hazfedildi. غازْنْ ve رامْنْ oldu. Tenvinde bir önceki harfe verildi.
> غازٍ ve رامٍ oldu. <

قال VE كال FİİLİNİN İSMİ MEFUL MÜFRET MÜZEKKER SİGALARI

مَقْوُوْلٌ > مَقْوُوْلٌ > مَقُوْلٌ

مَقُوْلٌ

1.) و 'lı ecvef olup aslı مَقْوُوْلٌ dür.

2.) و harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduğu için, (7. Kaide Gereği) و'ın harekesi sahih sakin olan ق 'a verildi.

> مَقُوْلٌ oldu. <

2.) İki sakin bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و, ikincisi mefuliyet و 'ıdır. Mefuliyet ا و hazfedilemeyeceği için illetli harf olan و hazfedildi.

> مَقُوْلٌ oldu. <

مَكْيُوْلٌ > مَكْيُوْلٌ > مَكُوْلٌ > مَكِيْلٌ

مَكِيْلٌ

1.) ي 'lı ecvef olup aslı مَكْيُوْلٌ dür.

2.) ي harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduğu için, (7. Kaide Gereği) ي 'ın harekesi sahih sakin olan ك 'a verildi.

> مَكْيُوْلٌ oldu. <

2.) İki sakin bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي, ikincisi mefuliyet و 'ıdır. Mefuliyet ا hazfedilemeyeceği için illetli harf olan ي hazfedildi.

> مَكُوْلٌ oldu. <

3.) Aslının ي 'lı olduğu belli olsun diye (hazfedilen ي 'ya delalet etmesi için) ك kesralandı.

> مَكِيْلٌ oldu. <

4.) و sakin, kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (5. Kaide Gereği) ي 'ya çevirildi.

> مَكِيْلٌ oldu. <

NOT: Nakıs fiilin ismi failin başına elif-lam gelirse tenvin düşer. Böylece iki sakin harfin yan yana gelmesi ortadan kalktığı için de وَ ve يَ ya hazfedilmez.

هَذَا الْغَازِي وَالرَّامِي
وَمَرَرْتُ بِالْغَازِي وَالرَّامِي

yusufislamdagdelen@gmail.com

ECVEF İSMİ FAİL ÇEKİMİ

كَائِلٌ

ا'lı Ecvef İsmi Fail Çekimi ي

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	كَائِلٌ (10. Kaide)	كَائِلَةٌ (10. Kaide)
Tesniye	كَائِلَانِ (10. Kaide)	كَائِلَتَانِ (10. Kaide)
Cemi Musahhah	كَائِلُونَ (10. Kaide)	كَائِلَاتٌ (10. Kaide)
Cemi Mükesser	كُيَّالٌ - كُيَّلٌ - كَالَةٌ (1. Kaide)	كَوَائِلُ (10. Kaide)

قَائِلٌ

ا'lı Ecvef İsmi Fail Çekimi و

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	قَائِلٌ (10. Kaide)	قَائِلَةٌ (10. Kaide)
Tesniye	قَائِلَانِ (10. Kaide)	قَائِلَتَانِ (10. Kaide)
Cemi Musahhah	قَائِلُونَ (10. Kaide)	قَائِلَاتٌ (10. Kaide)
Cemi Mükesser	قُوَّالٌ - قُوَّلٌ - قَالَةٌ (1. Kaide)	قَوَائِلُ (10. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

NAKIS İSMİ FAİL ÇEKİMİ

رَامٍ

ي 'lı Nakıs İsmi Fail Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	رَامٍ (8. Kaide)	رَامِيَةٌ (3. Kaide)
Tesniye	رَامِيَانِ (3. Kaide)	رَامِيَتَانِ (3. Kaide)
Cemi Musahhah	رَامُونَ (8. Kaide)	رَامِيَاتٌ (3. Kaide)
Cemi Mükesser	رُمَّاءٌ - رُمَّى - رُمَاتٌ (1-1-10.Kaide)	رَوَامٍ (8. Kaide)

غَازٍ

و 'lı Nakıs İsmi Fail Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	غَازٍ (8. Kaide)	غَازِيَةٌ (3. Kaide)
Tesniye	غَازِيَانِ (3. Kaide)	غَازِيَتَانِ (3. Kaide)
Cemi Musahhah	غَازُونَ (8. Kaide)	غَازِيَاتٌ (3. Kaide)
Cemi Mükesser	غُزَّاءٌ - غُزَّى - غُزَاةٌ (1-1-10.Kaide)	غَوَازٍ (8. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

ECVEF İSMİ MEFUL ÇEKİMİ

مَقُولٌ

و 'lı Ecvef İsmi Fail Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	مَقُولٌ (7. Kaide)	مَقُولَةٌ (7. Kaide)
Tesniye	مَقُولَانِ (7. Kaide)	مَقُولَتَانِ (7. Kaide)
Cemi Musahhah	مَقُولُونَ (7. Kaide)	مَقُولَاتٌ (7. Kaide)
Cemi Mükesser	-	مَقَائِلُ (10. Kaide)

مَكِيلٌ

ي 'lı Evcef İsmi Fail Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	مَكِيلٌ (7.ve 5.Kaide)	مَكِيلَةٌ (7.ve 5.Kaide)
Tesniye	مَكِيلَانِ (7.ve 5.Kaide)	مَكِيلَتَانِ (7.ve 5.Kaide)
Cemi Musahhah	مَكِيلُونَ (7.ve 5.Kaide)	مَكِيلَاتٌ (7.ve 5.Kaide)
Cemi Mükesser	-	مَكَائِلُ (10. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (II.KAİDE)

وَإِذا اجْتَمَعَتِ الْواوَانِ: الْأُولَى ساكِنَةٌ وَالثَّانِيَةُ مُتَحَرِّكَةٌ فَأُدْغِمَتِ الْأُولى فِي الثَّانِيَةِ

نَحْوُ: مَغْزُوٌّ وَالْأَصْلُ: مَغْزُووٌ

II. KAİDE:
> Birincisi sakin, ikincisi harekeli olan iki و bir araya geldiği vakitte birincisi ikincisine idgam edilir.

> 'مَغْزُوٌّ gibi
> Aslı مَغْزُووٌ 'dır.

غَزَا 'NIN İSMİ MEFUL MÜFRET MÜZEKKER SİGASI

1.) و 'lı nakıs olup aslı مَغْزُووٌ idi.

2.) Birincisi sakin, ikincisi harekeli iki و bir araya geldiğinden (hafiflik olması için) II. Kaide Gereği birinci و , ikinci و 'a idgam edildi.

مَغْزُووٌ > مَغْزُوٌّ

Not: II. kaide de anlatılan işlem idgam olsa da, kelime mu'tel olduğundan i'lal kaideleri arasında zikredilmiştir.

NAKIS İSMİ MEFUL ÇEKİMİ

و 'lı Nakıs İsmi Meful Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	مَغْزُوٌّ (II. Kaide)	مَغْزُوَّةٌ (II. Kaide)
Tesniye	مَغْزُوَّانِ (II. Kaide)	مَغْزُوَّتَانِ (II. Kaide)
Cemi	مَغْزُوُّونَ (II. Kaide)	مَغْزُوَّاتٌ (II. Kaide)
Cemi Mükesser		مَغَازٍ (11. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (12.KAİDE)

وإذَا اجْتَمَعَ الْوَاوُ وَالْيَاءُ وَالْأُولَى سَاكِنَةٌ وَالثَّانِيَةُ مُتَحَرِّكَةٌ قُلِبَتِ الْوَاوُ يَاءً وَكُسِرَ ما قَبْلَ الْأُولَى لِتَصِحَّ الْيَاءُ وَأُدْغِمَتِ الْيَاءُ فِي الْيَاءِ نَحْوُ: مَرْمِيٌّ وَمَخْشِيٌّ وَالْأَصْلُ: مَرْمُويٌ وَمَخْشُويٌ

12. KAİDE:
> Birincisi sakin, ikincisi harekeli olan و ve ي bir araya geldiği vakitte و , ي 'ye çevirilir.
> مَرْمِيٌّ وَمَخْشِيٌّ gibi
> Asılları مَرْمُويٌ وَمَخْشُويٌ 'dur.

رَمَى VE خَشِيَ 'NIN İSMİ MEFUL MÜFRET MÜZEKKER SİGALARI

مَرْمُويٌ > مَرْمُيِيٌ > مَرْمِيِيٌ > مَرْمِيٌّ

1.) ي 'lı nakıs olup aslı مَرْمُويٌ idi.

2.) Sakin و ve harekeli ي bir araya geldiğinden dolayı و , ي 'ye çevirildi.

> مَرْمُيِيٌ oldu. <

3.) ي 'dan önceki م harfinin zamme olması uygun değildir. Çünkü ي kesradan doğar. Bu sebeble ي 'nin sahih olması için birinci ي 'den önceki harf kesralandı.

> مَرْمِيِيٌ oldu. <

4.) Sonra birinci ي, ikinci ي 'ye idgam edildi.

> مَرْمِيٌّ oldu. <

مَخْشُويٌ > مَخْشُيِيٌ > مَخْشِيِيٌ > مَخْشِيٌّ

1.) ي 'lı nakıs olup aslı مَخْشُويٌ idi.

2.) Sakin و ve harekeli ي bir araya geldiğinden dolayı و , ي 'ye çevirildi.

> مَخْشُيِيٌ oldu. <

3.) ي 'dan önceki ش harfinin zamme olması uygun değildir. Çünkü ي kesradan doğar. Bu sebeble ي 'nin sahih olması için birinci ي 'den önceki harf kesralandı.

> مَخْشِيِيٌ oldu. <

4.) Sonra birinci ي, ikinci ي 'ye idgam edildi.

> مَخْشِيٌّ oldu. <

NAKIS İSMİ MEFUL ÇEKİMİ

ي 'lı Nakıs İsmi Meful Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	مَرْمِيٌّ (12. Kaide)	مَرْمِيَّةٌ (12. Kaide)
Tesniye	مَرْمِيَّانِ (12. Kaide)	مَرْمِيَّتَانِ (12. Kaide)
Cemi	مَرْمِيُّونَ (12. Kaide)	مَرْمِيَّاتٌ (12. Kaide)
Cemi Mükesser		مَرَامٍ (12. Kaide)

ي 'lı Nakıs İsmi Meful Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	مَخْشِيٌّ (12. Kaide)	مَخْشِيَّةٌ (12. Kaide)
Tesniye	مَخْشِيَّانِ (12. Kaide)	مَخْشِيَّتَانِ (12. Kaide)
Cemi	مَخْشِيُّونَ (12. Kaide)	مَخْشِيَّاتٌ (12. Kaide)
Cemi Mükesser		مَخَاشٍ (12. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ GAİB SİGALARI قال ve كال

لِيَكْيِلْ > لِيَكِيلْ > لِيَكِلْ

1.) ي 'lı ecvef olup aslı لِيَكْيِلْ idi.

2.) ي harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) ي 'nın harekesi sahih olan ك 'a verildi.

> لِيَكِيلْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan ي hazfedildi.

> لِيَكِلْ oldu. <

لِيَقْوُلْ > لِيَقُولْ > لِيَقُلْ

1.) و 'lı ecvef olup aslı لِيَقْوُلْ idi.

2.) و harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) و 'nın harekesi sahih olan ق 'a verildi.

> لِيَقُولْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan و hazfedildi.

> لِيَقُلْ oldu. <

ي 'lı Ecvef Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَكِلْ (7. Kaide)	لِتَكِلْ (7. Kaide)
Tesniye	لِيَكِيلَا (7. Kaide)	لِتَكِيلَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	لِيَكِيلُوا (7. Kaide)	لِيَكِلْنَ (7. Kaide)

و 'lı Ecvef Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَقُلْ (7. Kaide)	لِتَقُلْ (7. Kaide)
Tesniye	لِيَقُولَا (7. Kaide)	لِتَقُولَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	لِيَقُولُوا (7. Kaide)	لِيَقُلْنَ (7. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ GAİB SİGALARI قال ve كال

لِيَكْيِلْ > لِيَكِيلْ > لِيَكِلْ

1.) ي 'lı ecvef olup aslı لِيَكْيِلْ idi.

2.) ي harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) ي 'nın harekesi sahih olan ك 'a verildi.

> لِيَكِيلْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan ي hazfedildi.

> لِيَكِلْ oldu. <

لِيَقْوُلْ > لِيَقُولْ > لِيَقُلْ

1.) و 'lı ecvef olup aslı لِيَقْوُلْ idi.

2.) و harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) و 'nın harekesi sahih olan ق 'a verildi.

> لِيَقُولْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan و hazfedildi.

> لِيَقُلْ oldu. <

ي 'lı Ecvef Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَكِلْ (7. Kaide)	لِتَكِلْ (7. Kaide)
Tesniye	لِيَكِيلَا (7. Kaide)	لِتَكِيلَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	لِيَكِيلُوا (7. Kaide)	لِيَكِلْنَ (7. Kaide)

و 'lı Ecvef Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَقُلْ (7. Kaide)	لِتَقُلْ (7. Kaide)
Tesniye	لِيَقُولَا (7. Kaide)	لِتَقُولَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	لِيَقُولُوا (7. Kaide)	لِيَقُلْنَ (7. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ HAZIR SİGALARI قال ve كال

اِكْيِلْ > اِكِيلْ > اِكِلْ > كِلْ

1.) ي 'lı ecvef olup aslı اِكْيِلْ idi.

2.) ي harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) ي 'nın harekesi sahih olan ك 'a verildi.

> اِكِيلْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan ي hazfedildi.

> اِكِلْ oldu. <

4.) ك harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığından hemze de hazfedildi.

> كِلْ oldu. <

أُقْوُلْ > أُقُولْ > أُقُلْ > قُلْ

1.) و 'lı ecvef olup aslı أُقْوُلْ idi.

2.) و harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) و 'nın harekesi sahih olan ق 'a verildi.

> أُقُولْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan و hazfedildi.

> أُقُلْ oldu. <

4.) ق harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığından hemze de hazfedildi.

> قُلْ oldu. <

ي 'lı Ecvef Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	كِلْ (7. Kaide)	لِتَكِلْ (7. Kaide)
Tesniye	كِيلَا (7. Kaide)	كِيلَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	كِيلُوا (7. Kaide)	كِيلِي (7. Kaide)

و 'lı Ecvef Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	قُلْ (7. Kaide)	قُولِي (7. Kaide)
Tesniye	قُولَا (7. Kaide)	قُولَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	قُولُوا (7. Kaide)	قُلْنَ (7. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ GAİB SİGALARI غَزَا ve رَمَى

لِيَرْمِيْ > لِيَرْمِ

1.) لِيَرْمِيْ idi. ي 'lı nakıs olup aslı

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu kelimenin başındaki emri gaib lamı, muzarinin sonunu cezm ettiği için sonundaki ي düşerek:

> لِيَرْمِ oldu. <

ي 'lı Nakıs Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَرْمِ (Kaide Yok)	لِتَرْمِ (Kaide Yok)
Tesniye	لِيَرْمِيَا (Kaide Yok)	لِتَرْمِيَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	لِيَرْمُوا (8. Kaide)	لِيَرْمِينَ (3. Kaide)

لِيَغْزُوْ > لِيَغْزُ

1.) لِيَغْزُوْ idi. و 'lı nakıs olup aslı

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu kelimenin başındaki emri gaib lamı, muzarinin sonunu cezm ettiği için sonundaki و düşerek:

> لِيَغْزُ oldu. <

و 'lı Nakıs Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَغْزُ (Kaide Yok)	لِتَغْزُ (Kaide Yok)
Tesniye	لِيَغْزُوَا (Kaide Yok)	لِتَغْزُوَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	لِيَغْزُوا (8. Kaide)	لِيَغْزُونَ (Kaide Yok)

NOT: Bu işlem i'lal kaidesi olarak zikredilmemiştir. Çünkü i'lal, mu'tel (illetli) olan kelimede yapılan hafifletme işlemidir. gibi cezm eden bir harf sebebiyle değildir. لِيَغْزُ ve لِيَرْمِ gibi kelimelerde illet harfinin düşmesi hafiflik için değil, başındaki amilin tesiri sebebiyledir.

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ HAZIR SİGALARI رَمَى ve غَزَا

اِرْمِيْ > اِرْمِ

1.) ي 'lı nakıs olup aslı اِرْمِيْ idi.

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu sebeble sonundaki و düşerek:

> اِرْمِ oldu. <

ي 'lı Nakıs Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	اِرْمِ (Kaide Yok)	اِرْمِي (8. Kaide)
Tesniye	اِرْمِيَا (Kaide Yok)	اِرْمِيَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	اِرْمُوا (8. Kaide)	اِرْمِينَ (3. Kaide)

اُغْزُوْ > اُغْزُ

1.) و 'lı nakıs olup aslı اُغْزُوْ idi.

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu sebeble sonundaki و düşerek:

> اُغْزُ oldu. <

و 'lı Nakıs Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	اُغْزُ (Kaide Yok)	اُغْزِي (8. Kaide)
Tesniye	اُغْزُوَا (Kaide Yok)	اُغْزُوَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	اُغْزُوا (8. Kaide)	اُغْزُونَ (Kaide Yok)

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ HAZIR SİGALARI قال ve كال

اِكْيِلْ > اِكِيلْ > اِكِلْ > كِلْ

1.) ي 'lı ecvef olup aslı اِكْيِلْ idi.

2.) ي harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) ي 'nın harekesi sahih olan ك 'a verildi.

> اِكِيلْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan ي , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan ي hazfedildi.

> اِكِلْ oldu. <

4.) ك harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığından hemze de hazfedildi.

> كِلْ oldu. <

أُقْوُلْ > أُقُولْ > أُقُلْ > قُلْ

1.) و 'lı ecvef olup aslı أُقْوُلْ idi.

2.) و harekeli kendisinden önceki harf de sakin olduu için (7. Kaide Gereği) و 'nın harekesi sahih olan ق 'a verildi.

> أُقُولْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi illet harfi olan و , ikincisi lamel fiilindeli ل 'dır. ل sahih harf olup hazfedilemeyeceğinden illet harfi olan و hazfedildi.

> أُقُلْ oldu. <

4.) ق harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığından hemze de hazfedildi.

> قُلْ oldu. <

ي 'lı Ecvef Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	كِلْ (7. Kaide)	لِتَكِلْ (7. Kaide)
Tesniye	كِيلَا (7. Kaide)	كِيلَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	كِيلُوا (7. Kaide)	كِيلِي (7. Kaide)

و 'lı Ecvef Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	قُلْ (7. Kaide)	قُولِي (7. Kaide)
Tesniye	قُولَا (7. Kaide)	قُولَا (7. Kaide)
Cemi Musahhah	قُولُوا (7. Kaide)	قُلْنَ (7. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ GAİB SİGALARI غَزَا ve رَمَى

لِيَرْمِيْ > لِيَرْمِ

1.) لِيَرْمِيْ idi. ي 'lı nakıs olup aslı

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu kelimenin başındaki emri gaib lamı, muzarinin sonunu cezm ettiği için sonundaki ي düşerek:

> لِيَرْمِ oldu. <

ي 'lı Nakıs Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَرْمِ (Kaide Yok)	لِتَرْمِ (Kaide Yok)
Tesniye	لِيَرْمِيَا (Kaide Yok)	لِتَرْمِيَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	لِيَرْمُوا (8. Kaide)	لِيَرْمِينَ (3. Kaide)

لِيَغْزُوْ > لِيَغْزُ

1.) لِيَغْزُوْ idi. و 'lı nakıs olup aslı

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu kelimenin başındaki emri gaib lamı, muzarinin sonunu cezm ettiği için sonundaki و düşerek:

> لِيَغْزُ oldu. <

و 'lı Nakıs Emri Gaib Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	لِيَغْزُ (Kaide Yok)	لِتَغْزُ (Kaide Yok)
Tesniye	لِيَغْزُوَا (Kaide Yok)	لِتَغْزُوَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	لِيَغْزُوا (8. Kaide)	لِيَغْزُونَ (Kaide Yok)

NOT: Bu işlem i'lal kaidesi olarak zikredilmemiştir. Çünkü i'lal, mu'tel (illetli) olan kelimede yapılan hafifletme işlemidir. gibi cezm eden bir harf sebebiyle değildir. لِيَغْزُ ve لِيَرْمِ gibi kelimelerde illet harfinin düşmesi hafiflik için değil, başındaki amilin tesiri sebebiyledir.

yusufislamdagdelen@gmail.com

EMRİ HAZIR SİGALARI رَمَى ve غَزَا

اِرْمِيْ > اِرْمِ

1.) ي 'lı nakıs olup aslı اِرْمِيْ idi.

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu sebeble sonundaki و düşerek:

> اِرْمِ oldu. <

ي 'lı Nakıs Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	اِرْمِ (Kaide Yok)	اِرْمِي (8. Kaide)
Tesniye	اِرْمِيَا (Kaide Yok)	اِرْمِيَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	اِرْمُوا (8. Kaide)	اِرْمِينَ (3. Kaide)

اُغْزُوْ > اُغْزُ

1.) و 'lı nakıs olup aslı اُغْزُوْ idi.

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu sebeble sonundaki و düşerek:

> اُغْزُ oldu. <

و 'lı Nakıs Emri Hazır Çekimi

	MÜZEKKER	MÜENNES
Müfret	اُغْزُ (Kaide Yok)	اُغْزِي (8. Kaide)
Tesniye	اُغْزُوَا (Kaide Yok)	اُغْزُوَا (Kaide Yok)
Cemi Musahhah	اُغْزُوا (8. Kaide)	اُغْزُونَ (Kaide Yok)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (13.KAİDE)

وَفِي النَّاقِصِ الْوَاوِيِّ تُقْلَبُ الْوَاوُ يَاءً وَفِي الْمُسْتَقْبَلِ وَالْأَمْرِ
وَالنَّهْيِ الْمَجْهُولَاتِ لِأَنَّهُنَّ فُرُوعُ الْمَاضِي

13. KAİDE:
> و 'lı nakıs fiillerin meçhul muzari, emir ve nehiylerinde, mazinin dalları olduklarından dolayı aralarında uygunluk olsun diye و , ي 'ye çevirilir.

يُغْزُوُ > يُغْزَيُ > يُغْزَى

1.) يُغْزَى fiili, و 'lı nakıs olup aslı يُغْزُوُ idi.

2.) Meçhul mazisi olan غُزِوَ 'de و kelimenin sonunda olup kendisinden önceki harf kesra olduğu için (6. Kaide Gereği) ي 'ye çevirilerek غُزِيَ olmuştu.

3.) Muzari, emir ve nehiy'in meçhullerinde ise bu kaide geçerli olmadığı halde aralarında uygunluk olsun diye و , ي 'ye çevirildi.

> يُغْزَيُ oldu. <

4.) ي harekeli ve kendisinden önceki harf fethalı olduğu için (1. Kaide Gereği) ي harfi elife çevirildi.

> يُغْزَى oldu. <

و 'lı Nakıs Meçhul Muzari Çekimi يُغْزَى

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	يُغْزَى (13. / 1. Kaide)	تُغْزَى (13. / 1. Kaide)	تُغْزَى (13. / 1. Kaide)	تُغْزَيْنَ (13. / 1. Kaide)	أُغْزَى (13. / 1. Kaide)
Tesniye	يُغْزَيَانِ (13.Kaide)	تُغْزَيَانِ (13.Kaide)	تُغْزَيَانِ (13.Kaide)	تُغْزَيَانِ (13.Kaide)	
Cemi	يُغْزَوْنَ (13. / 1. Kaide)	يُغْزَيْنَ (13. / 2. Kaide)	تُغْزَوْنَ (13. / 1. Kaide)	تُغْزَيْنَ (13. / 2. Kaide)	نُغْزَى (13. / 1. Kaide)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (14.KAİDE)

وَأَمَّا الْمُعْتَلُّ الْمِثَالُ فَتَسْقُطُ فَاءُ فِعْلِهِ فِي الْمُسْتَقْبَلِ وَالْأَمْرِ
وَالنَّهْيِ الْمَعْرُوفَاتِ، إِذَا كَانَ فَاؤُهُ وَاوًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَبْوَابٍ
فَعَلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَعَدَ يَعِدُ
وفَعَلَ يَفْعَلُ > نَحْوُ: وَهَبَ يَهَبُ
وفَعِلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَرِثَ يَرِثُ

14. KAİDE (MİSAL FİİLİ HAKKINDA)
> Misal fiilin fael fiili و olduğu zaman üç babta (2,3 ve 6.) malum muzari, emir ve nehiylerde fael fiili düşer.

> وَعَدَ يَعِدُ - وَهَبَ يَهَبُ - وَرِثَ يَرِثُ 'gibi

MALUM MUZARİ MÜFRET SİGALARI

وَعَدَ - يَوْعِدُ > يَعِدُ

1.) يَعِدُ fiili, sülasi mücerred 2. babtan و 'lı misal olup aslı يَوْعِدُ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> يَعِدُ oldu. <

وَهَبَ - يَوْهِبُ > يَهِبُ > يَهَبُ

1.) يَهَبُ fiili, sülasi mücerred 2. babtan و 'lı misal olup aslı يَوْهِبُ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> يَهِبُ oldu. <

3.) Aynel fiilinde boğaz harfi bulunduğundan, hafiflik olsun diye fethalanarak 3. Bab'a girdi.

> يَهَبُ oldu. <

وَرِثَ - يَوْرِثُ > يَرِثُ

1.) يَرِثُ fiili, sülasi mücerred 6. babtan و 'lı misal olup aslı يَوْرِثُ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> يَرِثُ oldu. <

İ'LAL (14.KAİDE)

وَأَمَّا الْمُعْتَلُّ الْمِثَالُ فَتَسْقُطُ فَاءُ فِعْلِهِ فِي الْمُسْتَقْبَلِ وَالْأَمْرِ
وَالنَّهْيِ الْمَعْرُوفَاتِ، اِذَا كَانَ فَاؤُهُ وَاوًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَبْوَابٍ
فَعَلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَعَدَ يَعِدُ
وفَعَلَ يَفْعَلُ > نَحْوُ: وَهَبَ يَهَبُ
وفَعِلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَرِثَ يَرِثُ

14. KAİDE (MİSAL FİİLİ HAKKINDA)
> Misal fiilin fael fiili و olduğu zaman üç babta (2,3 ve 6.) malum muzari, emir ve nehiylerde fael fiili düşer.

> وَعَدَ يَعِدُ - وَهَبَ يَهَبُ - وَرِثَ يَرِثُ 'gibi

EMRİ HAZIR MÜFRET MÜZEKKER SİGALARI

اِوْرِثْ > اِرِثْ > رِثْ

1.) رِثْ fiili, و 'lı misal olup aslı اِوْرِثْ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> اِرِثْ oldu. <

3.) ر harfi harekeli olduğu için hemzeye ihtiyaç kalmadığından dolayı hemze de hazfedildi.

> رِثْ oldu. <

اِوْهَبْ > اِهِبْ > هِبْ > هَبْ

1.) هَبْ fiili, و 'lı misal olup aslı اِوْهَبْ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> اِهِبْ oldu. <

3.) ه harfi harekeli olduğu için hemzeye ihtiyaç kalmadığından dolayı hemze de hazfedildi.

> هِبْ oldu. <

3.) Aynel fiilinde boğaz harfi bulunduğundan, hafiflik olsun diye fethalanarak 3. Bab'a girdi.

> هَبْ oldu. <

اِوْعِدْ > اِعِدْ > عِدْ

1.) عِدْ fiili, و 'lı misal olup aslı اِوْعِدْ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> اِعِدْ oldu. <

3.) ع harfi harekeli olduğu için hemzeye ihtiyaç kalmadığından dolayı hemze de hazfedildi.

> عِدْ oldu. <

İ'LAL (14.KAİDE)

وَأَمَّا الْمُعْتَلُّ الْمِثَالُ فَتَسْقُطُ فَاءُ فِعْلِهِ فِي الْمُسْتَقْبَلِ وَالْأَمْرِ
وَالنَّهْيِ الْمَعْرُوفَاتِ، اِذَا كَانَ فَاؤُهُ وَاوًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَبْوَابٍ
فَعَلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَعَدَ يَعِدُ
وفَعَلَ يَفْعَلُ > نَحْوُ: وَهَبَ يَهَبُ
وفَعِلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَرِثَ يَرِثُ

14. KAİDE (MİSAL FİİLİ HAKKINDA)
> Misal fiilin fael fiili و olduğu zaman üç babta (2,3 ve 6.) malum muzari, emir ve nehiylerde fael fiili düşer.

> وَعَدَ يَعِدُ - وَهَبَ يَهَبُ - وَرِثَ يَرِثُ 'gibi

NEHYİ HAZIR MÜFRET MÜZEKKER SİGALARI

لا تَوْرِثْ > لا تَرِثْ

1.) لا تَرِثْ fiili, و 'lı misal olup aslı لا تَوْرِثْ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> لا تَرِثْ oldu. <

لا تَوْهِبْ > لا تَهِبْ > لا تَهَبْ

1.) لا تَهَبْ ا fiili, و 'lı misal olup aslı لا تَوْهِبْ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> لا تَهِبْ oldu. <

3.) Aynel fiilinde boğaz harfi bulunduğundan, hafiflik olsun diye fethalanarak 3. Bab'a girdi.

> لا تَهَبْ oldu. <

لا تَوْعِدْ > لا تَعِدْ

1.) لا تَعِدْ fiili, و 'lı misal olup aslı لا تَوْعِدْ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> لا تَعِدْ oldu. <

İ'LAL (14.KAİDE)

وَأَمَّا الْمُعْتَلُّ الْمِثَالُ فَتَسْقُطُ فَاءُ فِعْلِهِ فِي الْمُسْتَقْبَلِ وَالْأَمْرِ
وَالنَّهْيِ الْمَعْرُوفَاتِ، اِذَا كَانَ فَاؤُهُ وَاوًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَبْوَابٍ
فَعَلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَعَدَ يَعِدُ
وفَعَلَ يَفْعَلُ > نَحْوُ: وَهَبَ يَهَبُ
وفَعِلَ يَفْعِلُ > نَحْوُ: وَرِثَ يَرِثُ

14. KAİDE (MİSAL FİİLİ HAKKINDA)
> Misal fiilin fael fiili و olduğu zaman üç babta (2,3 ve 6.) malum muzari, emir ve nehiylerde fael fiili düşer.

> وَعَدَ يَعِدُ - وَهَبَ يَهَبُ - وَرِثَ يَرِثُ gibi'

FİİLLERİ VE MUZARİ SİGALARI وَطِئَ - وَسِعَ

يَوْسِعُ > يَسِعُ > يَسَعُ

1.) يَسَعُ fiili, و 'lı misal olup aslı يَوْسِعُ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> يَسِعُ oldu. <

3.) Lamel fiilinde boğaz harfi bulunduğundan, hafiflik olsun diye fethalanarak 3. Bab'a girdi.

> يَسَعُ oldu. <

يَوْطِأُ > يَطِأُ > يَطَأُ

1.) يَطَأُ fiili, و 'lı misal olup aslı يَوْطِأُ idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> يَطِأُ oldu. <

3.) Lamel fiilinde boğaz harfi bulunduğundan, hafiflik olsun diye fethalanarak 3. Bab'a girdi.

> يَطَأُ oldu. <

NOT:

4. Babtan olan يَوْطَأُ - يَسَعُ ile وَطِئَ - وَسِعَ fiillerinde و hazfedilir. Çünkü bu fiiller aslında 6. babtan olup aynel fiilleri sonradan fethalandığından 4. bab'a nakledilir.

LEFİF FİİLLER

LEFİFİ MAKRUN

> Lefif-i makrun fiilin aynel fiilinin hükmü, sahih fiilin hükmü gibidir; değişmez. طَوَى gibi.

> Lamel fiilinin hükmü ise nakıs fiilin lamel fiilinin hükmü gibidir. رَوَى – يَرْوِي gibi

> Yani i'lal yapılıp yapılmaması konusunda aynel fiili sahih, lamel fiili nakıs fiil gibidir. Aynel filinde i'lal uygulanmamasının sebebi binasını korumak içindir.

> Lefif-i makrun fiilin mazisinde, nakis fiilde olduğu gibi و ve ي harfleri 1. kaide gereği elif'e (ا) çevrilir.

> Muzarisinde ise, lamel fiil nakıs fiildeki gibi 8. kaide gereği sakin kılınır.

رَوَيَ > رَوَى

1.) رَوَى lefifi makrun mazi olup aslı رَوَيَ idi.

2.) ي harekeli ve kendisinden önceki harf fethalı olduğı için (1. Kaide Gereği) ي harfi elife çevirildi.

> رَوَى oldu. <

3.) و harfi sahih harf hükmünde olduğundan dolayı değişmeyip olduğu gibi kalır.

يَرْوِيُ > يَرْوِي

1.) يَرْوِي lefifi makrun muzari olup aslı يَرْوِيُ idi.

2.) ي kelimenin sonunda harekeli olup kendisinden önceki harf de kesra olduğundan (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.

> يَرْوِي oldu. <

3.) و harfi sahih harf hükmünde olduğundan dolayı değişmeyip olduğu gibi kalır.

اِرْوِيُ > اِرْوِ

1.) اِرْوِ lefifi makrun emri hazır olup aslı اِرْوِيُ idi.

2.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu sebeple sonundaki ي düşerek

> اِرْوِ oldu. <

LEFİFİ MEFRUK

> Lefif-i mefruk fiilin fael fiilinin hükmü, misal fiilin fael fiilinin hükmü gibidir.

> Lamel fiilinin hükmü ise nakısın lamel fiilinin hükmü gibidir. وَقَى – يَقِي gibi.

> Lefif-i mefruk fiilin mazisinde, lamel fiili nakıs fiilde olduğu gibi 1. kaide gereği elif'e (ا) çevrilir.

> Muzarisinde ise, fael fiili misal fiildeki gibi 14. kaide gereği hazfedilir, lamel fiili ise nakis fiildeki gibi 8. kaide gereği sakin kılınır.

وَقَيَ > وَقَى

1.) وَقَى lefifi mefruk mazi olup aslı وَقَيَ idi.

2.) ي harekeli ve kendisinden önceki harf fethalı olduğı için (1. Kaide Gereği) ي harfi elife çevirildi.

> وَقَى oldu. <

يَوْقِيُ > يَوْقِي > يَقِي

1.) يَقِي lefifi mefruk muzari olup aslı يَوْقِيُ idi.

2.) ي kelimenin sonunda harekeli olup kendisinden önceki harf de kesra olduğundan dolayı (8. Kaide Gereği) sakin kılındı.

> يَوْقِي oldu. <

3.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> يَقِي oldu. <

اِوْقِيِ > اِقِيْ > قِيْ > قِ > قِهْ

1.) قِهْ lefifi mefruk emri hazır olup aslı اِوْقِي idi.

2.) و muzaarat harfi ile kesra arasında bulunduğu için lisana ağır geldiğinden (14. Kaide Gereği) hazfedildi.

> اِقِيْ oldu. <

3.) ق harfi harekeli olduğu için hemzeye ihtiyaç kalmadığından dolayı hemze de hazfedildi.

> قِيْ oldu. <

4.) Daha önce geçtiği üzere nakıs fiillerde cezm alameti, illetli olan lamel fiilinin düşmesidir. Bu sebeple sonundaki ي düşerek

> قِ oldu. <

5.) Harf olduğu zannedilmesin diye, duruş halinde müfred müzekkerde sonunda ه (he) ziyade edildi.

> قِهْ oldu. <

Not: Geçiş anında bu ه düşer. قِنَا (Bizi koru) gibi.

İ'LAL (15.KAİDE)

إذا كانَ عَيْنُ فِعْلِهِ ساكِنَةً وَلامُهُ مُتَحَرِّكَةً أَوْ كِلْتاهُما مُتَحَرِّكَتَيْنِ
فَالْإِدْغامُ فِيهِ لازِمٌ، نَحْوُ: مَدَّ يَمُدُّ. وَالْأَصْلُ: مَدَدَ يَمْدُدُ

15. KAİDE
(MUZAAF FİİL - VACİP İDGAM HAKKINDA)

> Muzaaf bir fiilin aynel fiili sakin ve lamel fiili harekeli veya her ikisi de harekeli olduğu zaman idğam yapmak vaciptir.

> مَدَّ يَمُدُّ 'gibi
> Aslı مَدَدَ يَمْدُدُ 'dür.

MAZİ VE MUZARİ MÜFRET SİGALARI

مَدَدَ > مَدْدَ > مَدَّ

1.) مَدَّ muzaaf mazi olup aslı مَدَدَ idi.

2.) Aynı cins olan د harfinin ikisinde harekeli olduğundan dolayı birinci د 'ın harekesi hazfedilerek sakin kılındı.

> مَدْدَ oldu. <

3.) Sonra birinci د sakini ikinci د harekeli olduğu için (15.Kaide Gereği) birinci د , ikinci د 'a idğam edildi.

> مَدَّ oldu. <

يَمْدُدُ > يَمُدْدُ > يَمُدُّ

1.) يَمُدُّ muzaaf muzari fiil olup aslı يَمْدُدُ 'idi.

2.) Aynı cins olan د harfinin ikisi de harekeli olup kendisinden önceki harf م sakin olduğu için birinci د 'ın harekesi م 'e nakledilerek sakin kılındı.

> يَمُدْدُ oldu. <

3.) Sonra birinci د sakini ikinci د harekeli olduğu için (15.Kaide Gereği) birinci د , ikinci د 'a idğam edildi.

> يَمُدُّ oldu. <

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (16.KAİDE)

وَإِنْ كانَ عَيْنُ فِعْلِهِ مَتَحَرِّكَةً وَلامُهُ ساكِنَةً فَالْإِظْهارُ لازِمٌ نَحْوُ: مَدَدْنَ

16. KAİDE
(MUZAAF FİİL - MÜMTENİ İDGAM HAKKINDA)

> Muzaaf bir fiilin aynel fiili harekeli, lamel fiili (sükunu asli) ile sakin olursa izhar yapmak (idğam yapmamak) vaciptir. Yani idğam mümtenidir.

> مَدَدْنَ 'gibi

MAZİ VE MUZARİ CEMİ MÜENNES GAİBE SİGALARI

مَدَدْنَ

İZAH:

> مَدَدْنَ muzaaf mazi fiilin cemi müennes gaibe sigasıdır. Aynı cins olan د harfinin birincisi harekeli, ikincisi aslından sakin olduğu için idğam yapmak mümteni (yasak) dır.

يَمْدُدْنَ

İZAH:

> يَمْدُدْنَ muzaaf mazi fiilin cemi müennes gaibe sigasıdır. Aynı cins olan د harfinin birincisi harekeli, ikincisi aslından sakin olduğu için idğam yapmak mümteni (yasak) dır.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (17.KAİDE)

وَإِنْ كانَتا ساكِنَتَيْنِ فَحُرِّكَتْ الثَّانِيَةُ وَأُدْغِمَتِ الْأُولَى فِيها
نَحْوُ: لَمْ يَمُدُّ وَالْأَصْلُ: لَمْ يَمْدُدْ

17. KAİDE
(MUZAAF FİİL - CAİZ İDGAM HAKKINDA)

> Muzaaf bir fiilin her ikiside (aynel ve lamel fiili) sakin olursa ikincisi harekelendirilir ve birincisi ikincisine idğam edilir.

> لَمْ يَمُدُّ 'gibi
> Aslı لَمْ يَمْدُدْ 'dür.

مَدَّ FİİLİNİN CEHDİ MUTLAK MÜFRET MÜZEKKER SİGASI لَمْ يَمْدُدْ

1. ADIM:

> Aynı cins olan د harfinin birincisi harekeli, ikincisi arizi sükun ile sakindir. Yani لَمْ sebebiyle sakin olmuştur.

لَمْ يَمْدُدْ

2. ADIM:

> Birincisi د 'nın harekesi م 'e nakledilerek sakin kılınır.

لَمْ يَمْدُدْ

3. ADIM:

İki sakin bir araya geldiğinden dolayı ikinci د harekelenir.

a.) لَمْ يَمْدُدَ

Ya en hafif hareke fetha oolduğundan dolayı fethalanır.

b.) لَمْ يَمْدُدُ

Ya aynel fiiline uygunluk olsun diye zamme ile harekelenir.

c.) لَمْ يَمْدُدِ

Ya da sakin bir harf halinde kesralandığından dolayı kesra ile harekelenir.

4. ADIM:

Sonra birinci د sakin, ikinci د harekeli olduğundan birbirine idğam edilir.

لَمْ يَمُدُّ - لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدِّ

NOT:
لَمْ يَمْدُدْ
gibi aynı cins olan iki harfin birincisi harekeli ikinciside aslından sakin olmayıp arızi sükun ile (sonradan amil sebebiyle) sakin olursa idğam yapmak caizdir. Yani لَمْ يَمُدُّ şeklinde idğamlı da okunabilir, لَمْ يَمْدُدْ şeklinde idğam yapılmadan da okunabilir. Ancak hafiflik olması için idğam yapmak tercih edilir.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (17.KAİDE)

وَإِنْ كانَتا ساكِنَتَيْنِ فَحُرِّكَتْ الثَّانِيَةُ وَأُدْغِمَتِ الْأُولَى فِيها
نَحْوُ: لَمْ يَمُدُّ وَالْأَصْلُ: لَمْ يَمْدُدْ

17. KAİDE
(MUZAAF FİİL - CAİZ İDGAM HAKKINDA)

> Muzaaf bir fiilin her ikiside (aynel ve lamel fiili) sakin olursa ikincisi harekelendirilir ve birincisi ikincisine idğam edilir.

> لَمْ يَمُدُّ 'gibi
> Aslı لَمْ يَمْدُدْ 'dür.

مَدَّ FİİLİNİN EMRİ HAZIR MÜFRET SİGASI
أُمْدُدْ > أُمْدُدْ > أُمْدُدَ > أُمُدَّ > مُدَّ

1.) مُدَّ - مُدَّ - مُدِّ emri hazır müfret müzekker sigası olup aslı أُمْدُدْ idi.

2.) Aynı cins olan د harfinin birincisi harekeli, ikincisi arızi sükunla sakindir. Birinci د 'nın harekesi م 'e nakledilerek sakin kılındı.

> أُمْدُدْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldiğinden ikinci د harekelendi.

> أُمْدُدَ oldu. <

4.) Sonra birinci د sakin, ikinci د harekeli olduğundan dolayı birbirine idğam edildi.

> أُمُدَّ oldu. <

5.) م harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığı için hemze de hazfedildi.

> مُدَّ oldu. <

AYNEL FİİLİ DAMME OLAN 1 ve 5. BABLARIN EMRİ HAZIRLARI

a.) Aynel fiiline uygun olsun diye zamme ile harekelenerek مُدَّ

b.) En hafif hareke fetha olduğundan dolayı fetha ile harekelenerek مُدَّ

c.) Sakin bir harf geçilirken kesralandığından dolayı kesra ile harekelenerek مُدِّ şeklinde gelir. Veya izhar yaparak أُمْدُدْ şeklinde okumak da caizdir.

فِرَّ FİİLİNİN EMRİ HAZIR MÜFRET SİGASI
اِفْرِرْ > اِفْرِرْ > اِفْرِرَ > اِفِرَّ > فِرَّ

1.) فِرَّ - فِرَّ - فِرِّ emri hazır müfret müzekker sigası olup aslı اِفْرِرْ idi.

2.) Aynı cins olan ر harfinin birincisi harekeli, ikincisi arızi sükunla sakindir. Birinci ر 'nın harekesi ف 'ye nakledilerek sakin kılındı.

> اِفْرِرْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldiğinden ikinci ر harekelendi.

> اِفْرِرَ oldu. <

4.) Sonra birinci ر sakin, ikinci ر harekeli olduğundan dolayı birbirine idğam edildi.

> اِفِرَّ oldu. <

5.) ف harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığı için hemze de hazfedildi.

> فِرَّ oldu. <

AYNEL FİİLİ KESRA OLAN 2 ve 6. BABLARIN EMRİ HAZIRLARI

a.) Sakin bir harf geçilirken kesralandığından dolayı kesra ile harekelenerek فِرَّ

b.) En hafif hareke fetha olduğundan dolayı fetha ile harekelenerek فِرَّ şeklinde gelir. Veya izhar yaparak اِفْرِرْ şeklinde okumak da caizdir.

عَضَّ FİİLİNİN EMRİ HAZIR MÜFRET SİGASI
اِعْضَضْ > اِعْضَضْ > اِعْضَضَ > اِعْضَضَ > عَضَّ

1.) عَضَّ - عَضَّ - عَضِّ emri hazır müfret müzekker sigası olup aslı اِعْضَضْ idi.

2.) Aynı cins olan ض harfinin birincisi harekeli, ikincisi arızi sükunla sakindir. Birinci ض 'nın harekesi ع 'e nakledilerek sakin kılındı.

> اِعْضَضْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldiğinden ikinci ض harekelendi.

> اِعْضَضَ oldu. <

4.) Sonra birinci ض sakin, ikinci ض harekeli olduğundan dolayı birbirine idğam edildi.

> اِعَضَّ oldu. <

5.) ع harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığı için hemze de hazfedildi.

> عَضَّ oldu. <

AYNEL FİİLİ FETHA OLAN 2 ve 4. BABLARIN EMRİ HAZIRLARI

a.) En hafif hareke fetha olduğundan dolayı fetha ile harekelenerek عَضَّ

b.) Sakin bir harf geçilirken kesralandığından dolayı kesra ile harekelenerek عَضِّ şeklinde gelir. Veya izhar yaparak اِعْضَضْ şeklinde okumakta caizdir.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (18.KAİDE)

فَإِنْ كَانَتِ الْهَمْزَةُ ساكِنَةً يَجوزُ تَرْكُها عَلَى حالِهَا وَيَجوزُ قَلْبُهَا
فَإِنْ كانَ ماقَبْلَها مَفْتوحاً قُلِبَتْ أَلِفاً
وَإِنْ كانَ مَكْسُوراً قُلِبَتْ ياءً
وَإِنْ كانَ مَضْمُوماً قُلِبَتْ واواً
نَحْوُ: يأكُلُ وَيُومِنُ وَإِيذَنْ مِنْ أَذِنَ

18. KAİDE (MEHMUZ FİİL HAKKINDA)

> Hemze sakin olup kendisinden önceki harf de harekeli olursa, hemzeyi hali üzere bırakmak caiz olduğu gibi kendisinden önceki harfin harekesinin cinsinden bir harfe çevirmek caizdir. Hemzeden önceki harf fetha ise; hemze elif'e ا, kesra ise ي, ye zamme ise و 'a çevirilir.

أَكَلَ FİİLİNİN MUZARİ MÜFRET SİGASI

1.) يَاكُلُ muzari müfret müzekker gaib sigası olup aslı يَأْكُلُ idi.

2.) Hemze sakin olup kendisinden önceki harfin harekesi de fetha olduğundan (18. Kaide Gereği) يَاكُلُ şeklinde hemzeyi elife çevirmek caiz olduğu gibi يَأْكُلُ şeklinde okumak da caizdir.

آمَنَ FİİLİNİN MUZARİ MÜFRET SİGASI

1.) يُوْمِنُ muzari müfret müzekker gaib sigası olup aslı يُؤْمِنُ idi.

2.) Hemze sakin olup kendisinden önceki harfin harekesi de fetha olduğundan (18. Kaide Gereği) يُومِنُ şeklinde hemzeyi elife çevirmek caiz olduğu gibi يُؤْمِنُ şeklinde okumak da caizdir.

أَذِنَ FİİLİNİN EMRİ HAZIR MÜFRET SİGASI

1.) اِيذَنْ sülasi mücerred 4. babtan emri hazır olup aslı اِئْذَنْ idi.

2.) Hemze sakin olup kendisinden önceki harf de hemze olup herekesi kesra olduğundan (18. Kaide Gereği) vacip olarak hemze ي 'ye çevirildi.
اِيذَنْ oldu.

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (19.KAİDE)

وَإِنْ كانَتِ الْهَمْزَةُ مُتَحَرِّكَةً فَإِنْ كانَ ما قَبْلَها حَرْفاً مُتَحَرِّكاً لا تَتَغَيَّرُ الْهَمْزَةُ كالصَّحيحِ نَحْوُ: قَرَأَ

19. KAİDE

> Hemze harekeli olup kendisinden önceki de harekeli olursa, hemze sahih fiil gibi değişmez.

> قَرَأَ gibi.

قَرَأَ FİİLİNİN MUZARİ MÜFRET SİGASI

1.) قَرَأَ Mehmuz-el lam mazi fiilinin müzekker gaib sigasıdır.

2.) Hemze harekeli olup kendisinden önceki ر harfi de harekeli olduğundan (19. Kaide Gereği) hemze sahih fiil gibi değişmeyip olduğu gibi kaldı.

قَرَأَ FİİLİNİN MAZİ ÇEKİMİ

	Gaib	Gaibe	Muhatab	Muhataba	Mütekellim
Müfret	قَرَأَ (19. Kaide)	قَرَأَتْ (19. Kaide)	قَرَأْتَ (Kaide Yok)	قَرَأْتِ (Kaide Yok)	قَرَأْتُ (Kaide Yok)
Tesniye	قَرَآ (19. Kaide)	قَرَأَتَا (19. Kaide)	قَرَأْتُمَا (Kaide Yok)	قَرَأْتُمَا (Kaide Yok)	
Cemi	قَرَؤُوا (19. Kaide)	قَرَأْنَ (Kaide Yok)	قَرَأْتُمْ (Kaide Yok)	قَرَأْتُنَّ (Kaide Yok)	قَرَأْنَا (Kaide Yok)

yusufislamdagdelen@gmail.com

İ'LAL (20.KAİDE)

وَإِنْ كانَتِ الْهَمْزَةُ مُتَحَرِّكَةً وَإِنْ كانَ ما قَبْلَها حَرْفاً ساكِناً يَجُوزُ تَرْكُها عَلَى حالِهَا وَيَجُوزُ نَقْلُ حَرَكَتِها إلى ما قَبْلَها مِثالُهُ قَوْلُهُ تَعالى: وَسَلِ الْقَرْيَةَ وَالأَصْلُ: وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ

20. KAİDE

> Hemze harekeli olup kendisinden önceki de sakin bir harf olursa, hemzeyi hali üzere bırakmak caiz olduğu gibi, hemzenin harekesini kendisinden öncekine nakletmek de caizdir. Allah Azze ve Celle'nin şu kavlinde olduğu gibi.

وَسَلِ الْقَرْيَةَ

سَأَلَ FİİLİNİN EMRİ HAZIR MÜFRET SİGASI
اِسْأَلْ > اِسْأَلْ > اِسَلْ > سَلْ

1.) سَلْ Mehmuz-el ayn emri hazır olup aslı اِسْأَلْ idi.

2.) Hemze harekeli olup kendisinden önceki harf de sakin olduğu için (20. Kaide Gereği) hemzenin harekesi س 'e nakledildi.

> اِسْأَلْ oldu. <

3.) İki sakin harf bir araya geldi. Birincisi hemze, ikincisi kendisinden sonra gelen ل harfidir. Sahih harf olan ل hazf edilemeyeceği için hemze hazfedildi.

> اِسَلْ oldu. <

4.) س harekelenince hemzeye ihtiyaç kalmadığından dolayı hemze de hazfedildi.

> سَلْ oldu. <

أَمَرَ - أَكَلَ - أَخَذَ
FİİLLERİNİN EMRİ HAZIR MÜFRET SİGALARI

1.) مُرْ - كُلْ - خُذْ Mehmuz-elfa emri hazır olup asılları أُؤْمُرْ - أُؤْكُلْ - أُؤْخُذْ idi.

2.) Hemze sakin ve kendisinden önceki harf de hemze olup harekesi zamme olduğundan dolayı (18. Kaide Gereği) vacip olarak hemze و çevirilecekti. أُوخُذْ - أُوكُلْ - أُومُرْ olacaktı. Fakat bu üç fiil Arap kelamında çok kullanıldığı için kıyas yapmaksızın مُرْ - كُلْ - خُذْ şeklinde gelir.

NOT:

> Mehmuz fiilin geri kalan çekimi, sahih fiil gibidir.

> Sahih olmayan bir fiil, (sahih fiil çekiminde zikredildiği gibi) sahih fiile kıyas edilir. Eğer kıyas (kaide) bir harfin ibdalini, naklini veya iskânını gerektiriyorsa gereken i'lal işlemi yapılır. Ancak kıyas (kaide) böyle bir i'lali gerektirmiyorsa sahih olmayan fiil sahih gibi çekilir.

> Bazı yerlerde i'lali gerektiren bir durumun bulunmasıyla beraber başka bir engelden dolayı illetli olan kelimeler değişmez.

MİSAL:

> عَوِرَ "tek gözü kör oldu" fiili sülasi mücerred 4. babtan mazi bir fiildir. Bu fiilde و harekeli, kendisinden önceki harf de fethalı olduğu için (1. Kaide Gereği) و harfinin elif (ا) harfine çevrilmesi gerekiyordu. Fakat aslı عَارَ "ayıpladı" fiiliyle karışacağından dolayı عَوِرَ fiilinde kaide uygulanmaz.

MİSAL:

> اِسْتَوَى fiili iftial babından mazi bir fiil olup aslı اِسْتَوَيَ idi. ي harekeli ve kendisinden önceki harf fethalı olduğu için (1. Kaide Gereği) ي harfi elif (ا) harfine çevrildi. Fiillerin aynel fiili sahih hükmünde olduğundan değişmeyip olduğu gibi kalır. Eğer 1. kaide gereği elife çevrilseydi اِسْتَى şeklinde olup hangi babdan olduğu anlaşılmayacağından dolayı i'lal kaidesi uygulanmaz.

MİSAL:

> جَلْبَبَ fiili rubai mülhak mazi bir fiildir. Bu fiilde aynı cins olan ب harfinin ikisi de harekeli olduğundan dolayı (15. Kaide Gereği) idğam vacip olduğu halde ilhaklık bozulmasın diye idğam yapılmaz.

yusufislamdagdelen@gmail.com